

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI**

**FORM VE FONKSİYON İLİŞKİSİ BAKIMINDAN
AKADEMİK ALANDA AVLU DÜZENLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hüseyin Yalçın COŞKUN**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa DUYULER**

Hatay-2019

ONAY

HÜSEYİN YALÇIN COŞKUN tarafından hazırlanan **“FORM VE FONKSİYON İLİŞKİSİ BAKIMINDAN AKADEMİK ALANDA AVLU DÜZENLEMESİ VE YÖNTEMİ: HATAY MKÜ GSF VE EĞİTİM FAKÜLTESİ AVLU TASARIMI”** adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü yönetmenliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği/oyçokluğu ile **SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNÜN SANAT VE TASARIM ANASANAT DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.....2019

Jüri Üyeleri	İmza
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa DUYULER (Tez Danışmanı)	
Dr. Öğretim Üyesi Banu ÖZDİLEK (Başkan)	
Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer TİRE (Üye)	

Hüseyin Yalçın Coşkun tarafından hazırlanan **“Form Ve Fonksiyon İlişkisi Bakımından Akademik Alanda Avlu Düzenlemesi Ve Yöntemi: Hatay MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Tasarımı”** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

[Enstitü müdürünün unvanı adı ve soyadı yazılacak]

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Sanatın kabul görmüş bir iletişim dili vardır ve tüm insanlara hitap etme işlevi içeren bu dil evrenseldir. Bu işlevi ile sanat; insanları özendirmeye, cesaretlendirmeye ve yaşanmış güzellikleri genç bilinçlere aktarmaya yönelik farklı değerleri toplumdan topluma taşır.

Bu çalışmada amaç; sanatın özendirme olgusundan yararlanılarak, bir avlu mekânının mimari düzenleme mantığı kapsamında form ve fonksiyon ilişkisi bakımından düzenlenmesi ile yeni bir kimliksel değer oluşturmaktır. Sanatla ilgili olan bir bireyin, içinde bulunduğu çevrenin koşullarından etkilenmesi ve toplumsal duyarlılıklarını belirtmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle, sanatçıların yetenek ve birikimlerini konum, durum ve insan üzerinden biçimlendirerek toplumsal kültüre ya da yaşama katkı sağladıkları yadsınamaz.

Tez konusu seçimimdeki önceliğin toplumsal duyarlılık içeren görüşlerim ve mühendislik bilgilerimden kaynaklığımı ifade edebilirim. Yüksek lisans eğitimine başladığım günlerde görsel bir rahatsızlıkla Antakya’da bulunan Hatay MKÜ Güzel Sanatlar ile Eğitim Fakültelerinin arasında kalan avlunun atıl ve bakımsız olduğunun farkına vardım. Kanımca sorun olarak görülmesi gereken bir durumdu.

Bu alanın hem öğrenciler hem de üniversite çalışanları tarafından çeşitli akademik ve sosyal amaçlar doğrultusunda kullanılabilmesi, toplu paylaşımların canlandırılabilmesi hizmetlere açılması planlanırken/düşünülürken; aynı zamanda Antakya’nın tarihsel kimliği ve kültürel özelliklerini de yansıtacak bir mekân düzenlemesi ile tasarlanması durumunda, ortaya konulan sorunun çözülebileceği görüşündeyim.

Köy Enstitüsü mezunu bir öğretmen olarak bizleri o kültürün değerleri ile eğitip üretken bireyler olmamızı sağlayan, bana araştırmacı ruhu aşıl原因an sevgili babam Ahmet Coşkun’a öncelikle minnet duygularıyla şükranlarımı sunarım.

Sevgi ve ilgilerinden her zaman güç aldığım, yaşamın anlamını paylaştığım başta eşim Av. Ayşegül Atay Coşkun olmak üzere ikiz oğullarım Efe ve Ege’ye, yapmış olduğum yüksek lisans eğitimi süresince bana her türlü kolaylığı sağladıkları için çok teşekkür ederim.

Tez çalışmamda, düşüncelerimi değerli bulup, daha da anlamlı olmasında katkıları olan, beni cesaretlendiren ve tez yazımının her aşamasında bilgi, deneyim ve desteklerinden sınırsızca yararlandığım başta danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DUYULER olmak üzere Prof. Olcay KIRIŞOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZDİLEK, Dr. Onur TIBIKOĞLU, Prof. Dr. Senem DEVİREN, Doç. Dr. Gülgün MISTIKOĞLU ve E. Öğr. Gör. Tülin ERDURAN'a en içten duygularla teşekkür ederim.

Hüseyin Yalçın COŞKUN

**FORM VE FONKSİYON İLİŞKİSİ BAKIMINDAN AKADEMİK ALANDA
AVLU DÜZENLEMESİ VE YÖNTEMİ:
HATAY MKÜ GSF VE EĞİTİM FAKÜLTESİ AVLU TASARIMI**

**Hüseyin Yalçın COŞKUN
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI, 2019
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa DUYULER**

ÖZET

Bu tez çalışmasında Hatay MKÜ yerleşkesinde bulunan bir avlu mekânının iş başı eğitim yöntemi kullanılması suretiyle kendine özgü kimliksel değer ve mesajlar taşıyan bir mekân tasarlanması amaçlanmaktadır. Kimliksel değer ve mesajlar bir düzleme oturtulurken kent kimliği kavramı dikkate alınmakta ve kamusal açık bir alan olan avlu tarihsel açıdan incelenerek, sanat ve mimari bağlamında form-fonksiyon ilişkisi kurulması hedeflenmektedir. Çalışmada ayrıca mimari kullanışlılık, uygunluk, estetik ve sanatsal değerler göz önünde bulundurulmaktadır.

Bulunduğu bölgenin tarihsel kültürünü yansıtarak inşa edilecek avlunun öğrencilerin ve üniversite personelinin dinlenme, sergi, toplantı, kokteyl, seminer gibi amaçlarla kullanılması mümkündür.

Bu çalışma ile mimarisi ve fonksiyonel yapısı ile birçok kişiyi etkileyebilecek bir yapı yaratılabilir. Çalışmanın özellikle Antakya kentinde yapısal bir dönüşümü teşvik etmesi arzu edilmektedir. Böylece yüksek maliyetli inşaat uygulamalarına ihtiyaç duyulmadan, kullanışlı ve bölgenin tarihi dokusuna uygun estetik yapıların inşa edilmesi mümkün olabilir.

ANAHTAR KELİMELER

Kamusal Alan ve Avlu, İnsan ve Mekân İlişkisi, Tasarım ve Sanat, Kent kimliği, Eğitim modeli

**ATRIUM ARRANGEMENT AND METHOD IN ACADEMIC FIELD IN
POINT OF FORM AND FUNCTION RELATIONSHIP:
AN ATRIUM DESING FOR THE FACULTY OF ART AND THE FACULTY
OF EDUCATION OF HATAY MKU**

**Master Thesis, Hüseyin Yalçın COŞKUN
DEPARTMENT OF ART AND DESIGN, 2019
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mustafa DUYULER**

ABSTRACT

This thesis study aims to design a space, which has characteristical values and messages, on an atrium area in Hatay Mustafa Kemal University Campus by using job-training method. While emplacing characteristical values and messages in the design study, urban fabric concept was considered and atrium concept, which is an open public space, is investigated from historical point of view. Thus it is possible to correlate form and function in the context of art and architecture. Also, in the study, architectural usefulness, aesthetic and artistic values are taken into consideration.

The atrium, which can be built by considering and reflecting historical culture of Antakya region is possible to be benefited by university students and personnel for purposes of rest, exhibition, meeting, cocktail party and seminars.

With this design study, an atrium, which is likely to impress people with its architecture and functions, can be built. We wish that the present study stimulates structural transformation especially in the city Antakya. Thus without the need to high-cost constructive applications, it is possible to be built purposive and esthetic structures which are in accordance with historical characteristics of the region of Antakya.

KEYWORDS

Public Area and Atrium, Public and Space Relation, Design and Art, Urban Fabric, Job-
Training

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (01.08.2019)

Hüseyin Yalçın COŞKUN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
RESİMLER LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	12
AVLUNUN İNSAN YAŞAMI ÜZERİNE ETKİLERİ	12
1.1. Kent Kimliği ve Avlu	12
1.2. Mekân Tasarımının İnsan Yaşamı Üzerine Etkileri	14
1.3. Mekân Tasarımı ve Mekânın Form - Fonksiyon İlişkisi	15
1.4. Avlu Mekânın Kültürel Normlar Üzerine Etkisi	18
1.5. Eğitim Süreci ve Akademi Ortamının İnsan Yapısı Üzerine Etkileri	19
1.6. Eğitim Yapılarının Yer Seçiminin Öğrenci Davranışlarını Etkilemesi ve Avlu Mekân Tasarımının Faydalılık Değerlendirmesi	24
İKİNCİ BÖLÜM	28
TARİHSEL SÜREÇTE AVLULU YAPILARIN ANTİK ÇAĞDAN GÜNÜMÜZ ESKİ ANTAKYA EVLERİNE GELİŞİMİ	28
2.1. Antik Çağ Mimarisinde Avlu Tasarımı	28
2.2. Antik Çağda Kentlerin Kurulumu, Polis Kavramı ve Agora	28
2.3. Antik Hellen ve Roma Konut Mimarisi	29
2.4. Domus Italica Planı	30
2.5. Pompei’de Bulunan Atriumlu Vetti Evi Planı	33
2.6. Antik Çağ Evleri ve Eski Antakya Evlerinin Plan Şeması Anlamında Değerlendirmesi	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
UYGULAMA İÇİN ÖRNEK YAKLAŞIM	43
3.1. Bauhaus Okulu Kuruluş Düşüncesi	43
3.2. Temel Tasarım	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	46
AKADEMİK BİR MEKÂNDAN AVLU TASARIMI VE UYGULAMA YÖNTEMİ	46
4.1. MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesi Arasındaki Avlunun Şu Anki Durumu	47
4.2. Avlu Düzenlemesinin Tasarım Aşaması ve Uygulamaya Konma Biçimi ..	49
BEŞİNCİ BÖLÜM	52

UYGULAMA	52
5.1. Plan Detay Çalışmaları	53
5.2. Tasarım için 3 Boyutlu Görsel Çalışma ve Fikir Projesi.....	58
5.3. Avlu Mekânı Tasarım Kimliğinin Net Algısı İçin Maket Çalışması	60
5.4. Uygulama Aşaması Sırasında Elde Edilebilecek Kazanımlar	62
5.5. Uygulama Sonrasında Elde Edilecek Fiziki Kazanımlar	62
5.6. Uygulama Doğrultusunda Oluşturulabilecek Görüş ve Düşünceler	64
SONUÇ VE ÖNERİLER	66
KAYNAKÇA	69

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: GSF ve Eğitim Fakültesinin Kuş Bakışı Görüntüsü.....	2
Resim 2: GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü.....	3
Resim 3: Atina Okulu Akademos.....	21
Resim 4: Türkiye’de bir üniversite yerleşkesinde açık alan.....	22
Resim 5: Roma Evinin Plan Elemanları.....	30
Resim 6: M.S. 1. Yüzyıla ait Roma evi görüntüsü ve bölümleri.....	31
Resim 7: Vetti evi planı.....	32
Resim 8: Vetti evinin 3 boyutlu görüntüsü.....	33
Resim 9: Vetti evi atrium.....	34
Resim 10: Vetti evi peristylumlu avlu.....	34
Resim 11: Vetti evi duvar freskleri.....	35
Resim 12: Antik dönem avlulu evleri, kazılarında ortaya çıkan plan şeması.....	36
Resim 13: Karakteristik eski Antakya avlulu evlerine ait plan şemaları.....	37
Resim 14: Karakteristik eski Antakya avlulu evlerine ait plan şemaları.....	38
Resim 15: Bugün ev olarak kullanımı devam eden, eski Antakya avlulu evi örneği.....	39
Resim 16: Bugün otel olarak kullanılan eski Antakya avlulu sabunhane örneği.....	40
Resim 17: Bugün restoran olarak kullanılan eski Antakya avlulu evi örneği.....	41
Resim 18: GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü	45
Resim 19: GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü	45
Resim 20: GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü	46
Resim 21: GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü	48
Resim 22: Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi Alanlarının Genel Vaziyet Planı.....	52
Resim 23: Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Avlu Mekânı Planı.....	53
Resim 24: Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesinden avluya çıkış yeri önerisi.....	54
Resim 25: Güzel Sanatlar Fakültesi E1 Blokun şimdiki durumu.....	55
Resim 26: Güzel Sanatlar Fakültesi E1 Blok için avluya çıkış yeri önerisi.....	56
Resim 27: Tasarıma konu olan avlu için önerilen plan şema çalışması.....	57
Resim 28: Avlu için önerilen 3 boyutlu görsel çalışma.....	58
Resim 29: Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması.....	59
Resim 30: Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması.....	60

Resim 31: Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması.....60

GİRİŞ

Günümüzde, kentlerin özgünlükleri ve kimlikleri her zamankinden daha çok önem taşımaktadır (Topçu, 2011: 59-66). Günümüzde kentler eski geleneksel dokularını kaybetmekte ve yeni oluşan şekilleriyle yapay mekânlara dönüşmektedir. Yapay ve ruhsuz diyebileceğimiz çevre mekânları, kentlerin dokusuna, dolayısıyla kent ruhuna zarar vermekte; kent kimliğinin korunması konusuna katkı sağlamamakta, aksine ket vurmaktadır.

Ülkemizde değişen sosyal, kültürel, ekonomik şekillenmeler, toplumları etkileyerek kentlerin farklı niteliklerde biçimlenmesine neden olmaktadır. Bu biçimlenmenin değişen en önemli elemanlarından biri de kent dokularındaki ortak yaşam mekânlarıdır. Nitelikli yaşanabilir ortak mekânların çarpıcı özelliği kullanıcıları ile ilişki kuran bir dokuya, yani işleve sahip olmalarıdır. Ortak mekânların estetik ve işlevsel olması sahiplenilmeyi sağladığı gibi bakımlı olmayı da sağlayacaktır (Ulu ve Karakoç, 2004: 59-66).

Özellikle kullanıcı sayısının fazla olduğu akademik ortam gibi kamusal mekânların, yaşamsal kalite ve kimlikleri; kullanıcıların pozitif duygu, düşünce ve algıları için önemlidir. Gerek mekânsal organizasyondaki yeri, gerek işlevsel özellikleri, gerekse psikolojik etkileri bağlamında, nitelikli, yaşanabilir bir mekân olması düşüncesiyle; Antakya’da bulunan, Hatay MKÜ Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültelerinin arasında kalan avlu mekânı form ve fonksiyon olarak yeniden tasarlanmıştır.

Öngörülen saptamalar doğrultusunda bu mekânın özellikle seçilme nedenleri:

- 1- Eğitim verilen bir alanla iç içe olması,
- 2- Bahçe ve yeşil alan olarak tasarlanan yerin, hali hazırda atıl (etkisiz, işe yaramaz) durumu ile görüntü kirliliğinin yarattığı estetik kaygı,
- 3- Avlunun üç tarafının binalarla kapalı, bir tarafının da dağ ve orman yönüne bakan özel konumundan ötürü mimari form olarak avlu plan tasarımına uymasındır.

Başlangıç aşamasındaki saptamaların ardından mekânın mevcut olumsuz algısının olumluya çevrilmesi amaçlanmış ve belirlenen hedef doğrultusunda ‘Nasıl olabilir?’ sorgulaması yapılmış, böylece mekânın daha özel bir yaşam alanına dönüşmesi için ilk soyut düşünce ve kavramlar ortaya çıkmıştır.

Bu noktada mekân için oluşan ilk soyut düşünceler, öğrencilerin açık alanda toplanıp, iletişim halinde görüş alış-verişi, bilimsel tartışma yapacağı, yaptıkları tüm çalışmaları (resim, heykel vb.) sergileyebilecekleri bir mekânın olması şeklindedir.

Tezin giriş bölümünde, amaç kapsam ve uygulama yöntemi, içeriği hakkında kavramsal olarak birtakım başlıklar oluşturulmuştur. Birinci bölümde, mekânın mevcut durum tespiti ile birlikte araştırmanın amacı ve yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, tarihsel dönemlerde avlulu yapıların Antik Çağ'dan günümüz Eski Antakya Evlerine gelişimi, üçüncü bölümde, avlulu mekân tasarımının sosyo-kültürel normlar başta olmak üzere, mimari açıdan mekân tasarımına katabilecekleri irdelenmiştir. Dördüncü bölümde, avlu tasarımına ve uygulamaya dönük yöntem olarak, Bauhaus Ekolü ile Köy Enstitüleri deneyimi incelenmiştir. Beşinci bölümde, yapılan bu çalışma ile varılacak sonuçlar yorumlanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Antakya'da, Hatay MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesi'nin arasında bulunan, iki blok arasındaki avlu mekânının form ve fonksiyon olarak yeniden tasarlanması, düzenlenmesi amaçlanmaktadır (Resim 1).

Resim 1

GSF ve Eğitim Fakültesinin Kuş Bakışı Görüntüsü

Kaynak: Google Earth fotoğraf 2017

“Bir obje, kendi ortamından dolayı tanımsızlaşabilir. Bu olay, obje konumunun çevresiyle tanınabilir bir ilişki içinde olmadığı zaman meydana gelir.”

Prof. Dr. Emre Demirel’in “Boşluğun Mimarisi” makalesinde ifade edildiği gibi objeler buldukları ortamla ilişki durumuna göre anlamlı ya da anlamsız bir konumda olabilirler. Bu nedenle amaçlanan yalnızca işlevsiz ve görsel kirliliğe sahip bir mekânın (Resim 2) yeniden tasarlanması değil, kişilerin çevrelerini kullansın ya da kullanmasın, buldukları mekânla bütünleşmesini sağlamaktır.

<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=27&RecID=320> (Erişim: 04.02.2018)

Estetik değer taşıyan bir çevre ile etkileşim insanlara her zaman mutluluk verecektir. Çevre etkileşiminin maksimum düzeyde olduğu pozitif duyguları harekete geçiren mekân düzenlemeleri boşluk mimarisi ile anlamlı olacaktır.

Resim 2

GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü

Kaynak: Yazar tarafından çekilen fotoğraf

Bu bağlamda; mimar Prof. Dr. Bülent Özer ‘‘Yorumlar’’ adlı kitabında Şu ifadeye yer vermiŐtir.

‘‘Sanat kavramına Şu Şekilde bir tanımlama getiren BirleŐik Amerikalı Profesör Thomas Munro, ‘Sanatlar ve Aralarındaki İlişkiler’ (Cleveland 1967) başlıklı kitabında Sanat’ı aktüel gerçeŐlere uygun bir bakışla Şöyle tanımlar: ‘‘Tatmin edici estetik yaŐantılar meydana getirebilmek amacıyla dürtüler saŐlama becerisi’’ Sanat’ın temel görevi, misyonu kişiyi, giderek de toplumu duygusal, tinsel yönden harekete geŐirmek, uyarmak oluyor. Bu görevin bazı bileŐenleri sevindirmek, neŐelendirmek, mutlu kılmaksa, diŐer bazı bileŐenleri de birtakım acı gerçeŐlere dikkati çekmenin çeşitli yolları halinde ortaya çıkıyor; hatta çeşitli durumlarda, aklın vereceŐi kararlar için Sanat’ın yardımı, desteŐi, iŐbirliŐi kaçınılmaz bir nitelik taşıyor’’ (Özer, 1993: 32).

Bu tez çalışmasında, yukardaki tanımlamada olduŐu gibi, sanatın özel görevlerinden birine işaret edilmiş, toplumu duygusal, düşünsel ve eylemsel olarak harekete geŐirmeye dikkat çekilmiştir.

Konunun özü, mekân ile ilgili olduŐu ve tasarım amaçlı bir çalışma gerçeŐleştirileceŐin için mekânın yaşamsal olarak niteliŐini arttırıp, insanların bir araya gelmesine vesile olmayı saŐlamaktır. Bu doŐrultuda, çevre ve tarih bağlamındaki iliŐkilendirmelerle işin kapsamı detaylandırılmaya çalışılmıştır.

Amaçlanan, akademik ortamdaki **avlu**¹ adı altında tanımlanan bu mekânın tasarımından hareketle; antik çağdan günümüze, Eski Antakya Evlerinin yapı özelliklerini inceleyip, akademik ortamda bulunan bu yere uygulama ve kimlik deŐeri olan bir çalışma gerçeŐleŐtirmektir. Uygulama alanı olarak seÇilen mekân, resim görüntülerinden (Resim 2, 23, 24, 25, 26) anlaŐılacaŐı gibi, var olan Şekli ile işlevi olmayan ve görsel estetik deŐere sahip olmayan bir mekân durumundadır.

Bu çalıŐmayı gerçeŐleŐtirirken, uygulamanın yapıma Şekliyle de, (Mustafa Kemal Üniversitesi Alahan Kampüsü) akademik ortamın ruhuna ve sistemine uygun bir model oluşturmak hedefler arasındadır. Böylece bu çalışma yönteminin geŐerliliŐini, sürdürülebilirliŐini ve sonraki süreçlerle de örnek alınabilirliŐini saŐlamak mümkün olabilecektir.

Bu durum aynı zamanda kent kimliŐi üzerinden mekân tasarımı anlamını taşımakta ve bu noktada oluŐabilecek detaylı analizleri de göz önünde bulundurarak, farklı kavramlarla analiz yapmayı gerekli kılmaktadır (Genel olarak bk.: Arısoy, 2014).

¹ **Avlu:** Dört tarafı tamamen ya da kısmen duvar veya yapılarla çevrilmiŐ genellikle kare ya da dikdörtgen biçiminde alan. Avluları kendilerini çevreleyen binalar Şekillendirir. Avlular sıklıkla üniversitelerin kampüs yapılarında kullanılmakta olup Akdeniz mimarisinin de tipik bir ögesidirler (Amrose, Harris ve Stone, 2010: 46).

Kent kimliği

Kent kimliği, o kenti diğerlerinden farklı kılan, o kente anlam ve değer katan unsurların oluşturduğu bir bütündür. Bir kentin sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerleri o kentin kimliğini şekillendirir. Bu nedenle sürece, mekâna ve insan ilişkilerine göre de farklı nitelikler taşır (Kaypak, 2010: 374).

Bir kent kimliğinin oluşmasında ve biçimlenmesinde doğal veya yapay pek çok bileşenin katkısı bulunmaktadır. Kentlilerin hafızasında iz bırakan mimari yapı karakterleri, kent kimliğini güçlendiren unsurlardır.

Kentin farklı dönemlere ait özgün mimarisi, özellik taşıyan yapısal gruplarının korunması ve yaşamsal değerlerinin, maddi, manevi kültürlerinin sürekliliğinin sağlanması önemlidir. Kente ait tüm bu değerlerin, sağlıklı bir şekilde geleceğe aktarılması gerçekteştirilmediğinde, bir özgünlük yok olacağından, kent kimliğinden de söz etmek mümkün olmayacaktır (Biol, 2007: 46-54).

Özgün mimarinin yaşatılmasını sağlayacak şekilde korumalar ve yeni düzenlemeler sayesinde ancak kentin oluşmuş kimliğinin geleceğe aktarılması mümkün olur.

Birçok etkinliğin gerçekteştiği mekânlar, sahip oldukları birbirinden farklı toplumsal ve kültürel özellikleri ile kenti simgeleyen, kent kimliğinin yaşam tarzını anlatan alanlardır.

https://www.academia.edu/2327217/Kentsel_Dönüşüm_ve_Kent_Kimliđi_Urban_Conversion_and_Urban_Identity_email_work_card=view-paper

(Erişim Tarihi: 19.01.2017)

Bu çalışmada kent kimliğinden amaçlanan, maddi olarak var olan tarihimizden gelen mimari öğelerin içelleştirilmesi arzusudur. Böylece kentli olarak sahiplenme duygumuz, var olanı koruma ve yaşatma arzumuz güçlenecektir.

Ayrıca, Antakya özelinde zaten var olan avlu mimarisinin, bu tez çalışmasında farklı bir yorumu amaçlanmaktadır. Burada hedeflenen, hem form hem de fonksiyon olarak sadece mimari özgünlük ve kimlikte değil, aynı zamanda avlu mimari çözümlünde, mekân formundan yola çıkılarak akademik ve toplumsal değerlere göndermede bulunmaktadır.

Form ve fonksiyon

Form, bir nesnenin çevre çizgilerinin düzeni ve şekli ortaya çıktığında aldığı görünüm olarak tanımlanır. Fonksiyon ise bir nesneye, bir varlığa özgü nitelik ve

temelde nesnenin iş görme yetisi olarak tanımlanır. Form ve fonksiyon arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, formu oluşturan şeyin fonksiyon olduğu görülecektir. Tasarımda fonksiyon, basit bir faydalılık kavramı değil aynı zamanda estetik değerleri ile yaşamsal bir etki gösterir (Kagan, 1993: 427-433).

Mekân tasarımı söz konusu olduğunda formun bir amaca yönelmesi üstelik zorunlu bir görev taşıması gerekir. Yani formun işlevsel bir yanı mutlaka olmalıdır. Mimaride işlevler için getirilen çözümler ile tasarım daha rahat kavranabilir. Bir tasarımın fonksiyonelliği, kullanıcılarına verdiği haz, rahatlık, eğitsel ve kültürel etkinlikler gibi pek çok yönden ele alınabilir.

Kent kültürü üzerinden bir çalışma yaparken, bulunulan yerin temel değerlerini ortaya koymak, onun kültür değerlerini meydana getiren tarihsel bellekteki yaşanmışlıklarını tanımak ve adı geçen kaynaklardan doğrudan doğruya yararlanmak gerekir. Bu aynı zamanda bizlere temel değerlerimizle bağlantı kurma zorunluğu getirecektir. Böylece dünya kültürleri içindeki yerimizi daha iyi belirlemek ve o uygarlık altında yaratıcı ve kalıcı bir şekilde yer almak mümkün olacaktır. İşte bu yüzden Dünya kültürel mirasları arasında tarihsel kimliği ve günümüze gelen yapısal özellikleri ile Eski Antakya Evlerindeki avlu karakteri form ve fonksiyon açısından incelenecek nitelikte bir mimari mekân tasarımıdır.

<https://kentstratejileri.com/tag/kent-muzeleri/> (Erişim: 12.04.2017)

Tasarım ve sanat

Genel olarak, bireylerin yapmış oldukları faaliyetlerin bir dayanak noktası, amaç ve anlamı vardır. Bireyin kişisel yeteneklerini, hayal gücünü, istek ve niyetlerini ortaya koyması büyük ölçüde bir amacın ortaya konulmasıyla sağlanmaktadır. Tasarım ve sanat gibi oldukça kişisel bir girişim için hangi değerde olursa olsun bireyin bir amaç doğrultusunda hareket etmesi önemlidir.

Tasarım ve sanatta eylemin amacı, ürünün kavramsal çıkış noktalarıyla ortaya konabilmesidir. Kavramsal olarak amacını iyi ifade eden birey, eylemin başarısındaki ilk adımı atmış olacaktır. Birçok alanda olduğu gibi tasarım alanında da ilk adım; amacın, yani hareket noktasının belirlenmesi ile atılmalıdır (Bilir, 2013: 4).

Tasarım, insanların yaşamlarına, gereksinimlerine yardımcı olmak ve değiştirmek anlamında ortaya çıkan, fiziksel dünya ile ilgilenen bir eylemdir. İnsan yaşamını konforlu hale getiren olgular, fiziksel şeyler dışında; ruha, psikolojiye hitap

şekli, bireylerin yaşantısına getirdiği ayrıcalık ve kattığı değer oranında da önem kazanır.

Bir ürün ortaya koymaya dönük düşünsel ve maddi çalışmalar ilk olarak zihinde başlar, daha sonra plan ve eskizle bilinçli şekil bulur. Tasarım bir biçim yani form ortaya koyma sanatıdır. Mimarlık eserleri ve zanaat ürünleri hep bir tasarım sonunda hayat bulur. Tasarım bizlere uygarlıkları, kültür farklılıklarını tanıma ve bilme şansı verecektir. Geçmişini araştırır ve değerlendirirken, insanların bıraktıkları eserlere, ürünlere ve tasarlamış oldukları nesnelere bakarız (Bayazıt, 2008: 175-180).

Tasarımın farkındalığını artırmak için iletişim araçları kullanılabilir. Sanat da bu iletişim yöntemlerinden biridir ve çözümlenmesi istenen problem ve derlere aracılık eder. Bu nedenle toplumsal sorumluluk anlayışı ile insanların yararına olacak çalışmaların etkisini arttırmak, duyurmak için “sanat” her zaman öncü güçtür.

Tasarım ve sanat her adımda yaratıcılık gerektirir. Bu şekliyle tasarım ve sanat dalları, sosyal sorumluluk projelerini yaymak noktasında, izleyen insanları etkisi altına alan yönlendiren ve fikir veren araç olarak önemli bir rol oynayabilmektedir (Altıntaş ve Eliri, 2012: 63).

Bu tezde tasarım eylemine ve sanata, izlenmeyle beraber, insanları etkileyen, yönlendiren ve sosyal sorumluluk almaya iten yön ile bakmak istenmektedir.

Tasarım ve sanat eylemi bir görüşün, fikrin ya da duygunun ortaya konma biçimidir. İyi bir iletişim bu tasarımın başarısını ortaya koyar (Bekdaş ve Yıldız, 2018: 325). İletişimden kasıt sadece ortaya konan sanatın kimliksel başarısı değil sanatçının duyarlılığının izleyene geçmesidir.

Eğitim Yapısı Akademi

“Eğitim en genel anlamıyla insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Günümüzde okullar eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur.” (Fidan, 2012: 4).

Akademi, bugünkü anlamıyla edebiyat, müzik, plastik sanatlar, bilim gibi alanlarda öğretim, eğitim, araştırma, uygulamalı çalışma olanakları sağlayan eğitim yapısıdır. Öğrenme, öğretme, deneyimleme, bilgi üretme gibi eylemlerin gerçekleştirilebilmesi amacına hizmet eden mekânlardır.

<http://www.filozof.net/Turkce/nedir-ne-demek/18587-akademi-ne-demektir-kelimesinin-anlami-kokeni-hakkinda-bilgi.html> (Erişim: 06.02.2018)

Akademi alanı, bireylerin toplum içerisine girerek iletişim kurduğu, onları hayata hazırlayacak önemli çevrelerden biri olması sebebiyle, eğitimin yanı sıra sosyal çevre olarak da öğrencilerin gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Eğitim döneminde bu ortamlar içinde etkileşimle gelişen davranış şekilleri, büyük bir olasılıkla çok uzun süreli kimliksel yapıları oluşturacaktır.

Akademik mekânların sahip olduğu fonksiyonları yerine getirebilmesi için çevresiyle doğru kurgulanan bir tasarımda olmalıdır. Bu nedenle, eğitim yapıları bilgi üretimine katkı sağlayacak, öğrencileri öğrenme, keşfetme ve deneyim kazanmaya teşvik edecek nitelikte tasarlanmalıdır.

Eğitim yapıları, buldukları bölgeye ve iklim koşullarına göre farklı fiziksel koşullara sahip olmaktadır. Geçmişte sık kullanılan iç-dış mekân ilişkili plan çözümleri, günümüz eğitim yapılarında da plan çözümü olarak kullanılmaktadır. Bu plan çözümü güven veren korunaklı açık mekân olması özelliği ile avlu olarak tanımlanmaktadır. Mekânları birbirine bağlayan, birbirinden ayıran, doğal aydınlatma, havalandırma sağlayan, bahçe ortamı yaratan, yerel ve geleneksel mimari avlu plan tasarımı üzerinde, çalışılan alanın genel karakterine uyduğu için özellikle durulmaktadır (Altıparmakoglu ve Gürani, 2016).

Şimdiki fiziksel şartlarıyla avlu mimarisini taşıyan, HMKÜ yerleşkesinde bulunan mekân için kendimize şu soruyu yöneltmeliyiz: Yaşadığımız dönemde çevreyi dikkate almadan, yalnızca insanları eğitmeye çalışmak ve bir şeyler öğretmeye çalışmak ne derece mümkün olabilir? Ya da yaşadığımız ortamları güzelleştirmeden gelecek nesli değerli kılmak nasıl mümkün olabilir mi?

Bu sorulara cevap aranırken yapılacak çalışmalar, tezin tasarımında bizlere form oluşturma ve fonksiyon belirlemede rehberlik edecektir.

Kamusal Alan ve Avlu

Kamusal alan, en yalın haliyle; tüm kentlilerin erişebildiği, kullanabildiği, ortak bir sosyal yaşamın oluşmasına neden olan, en önemli kentsel mekânlardır. Kamusal alan kavramı, sadece kent meydanı, park gibi özel mekânları değil, sokaklardan kahvehanelere, okullardan pazar yerlerine kadar sayısız mekân için ifade edeceğimiz bir kavramdır. Bu tezin içeriğinde olan akademik ortamdaki avlu bu nedenle mekân adı altında kamusal bir alandır.

Kamusal alan kuramsal olarak insanların özgürce kamusal meseleleri tartıştıkları ve kamuoyunu şekillendiren alanlardan biridir. Kamusal alan ve mekânsal

çeşitlilik bir kentin sosyal, ekonomik ve kültürel etkinliklerini şekillendirir (Demir ve Sesli, 2007: 273-292).

Kamusal alanlarda kültürel yapının yansımalarını gösteren mimari yapı özellikleri, sanat, tarih, sosyoloji, psikoloji bilimi gibi farklı alanlardaki araştırmalara da ışık tutar. Avlu, kamusal alanın yani mekânın, karakteristik bir form bulmuş durumlarından biridir.

Kamusal yapılanmaya dair özelliklerin belirlenmesinde olduğu kadar geçmişe dair süreçlerin analizinde ve geleceğe dair öngörülerin oluşumunda ele alınması kaçınılmaz olan verileri içinde taşımaktadırlar (Çınar 2009, 12).

https://www.academia.edu/10951774/Bülent_çınar_sanatta_yeterlilik_tezi

(Erişim:12.03.2018)

Kamusal alanlar bireyler arasındaki diyalogu ve etkileşimleri arttıran, etraflarında olan bitenin farkında olmalarını sağlayan, belli bir takım değerlerin oluşmasını teşvik eden mekânlardır. Bu mekânların daha zevkli ve fonksiyonel düzenlenmesi, toplumda ki bireylerin arasındaki bağı olumlu olarak şekillendireceği için önem taşır (Görgülü, 2017: 182).

Avlu, yapım amacı ve gelişiminde iklimsel ihtiyaçların olduğu, aynı zamanda farklı sosyal ve kültürel faktörlerinde rol aldığı hem konut hem de kamusal mimarinin bir plan tipidir. Bu çalışmada avlu planı, yerel mimarimizin, tarihi, kültürel bir ögesi olarak görmek ve geçmiş değerleri sahiplenmek adına önemlidir.

Hedef ve Yöntem

Bu tez çalışması, aşağıdaki hedefler doğrultusunda, kimliğe ve kavramsal olarak bir değere oturtulmak istenmektedir. Bununla beraber bir avlu mekân tasarımı gerçekleştirileceğinden, mimari bir dili de olacaktır.

- 1- Tarihsel çalışmayla, kültürümüz ve tarihsel belleğin yeniden güncellenmesi ile kent kimliğine vurgu ve geçmişten günümüze aktarma yapmak,
- 2- Mekânın form-fonksiyon ayrıntılarının çözüldüğü fikir ve uygulama projesini oluşturmak,
- 3- Tasarım kimliğinin net algısı için ölçekli maket çalışması oluşturmak,
- 4- Akademik ortamlarda, mekânların, eğitim ve zevk verme anlamında şekilsel olarak toplumun gelişimine hizmet etmek,
- 5- Mekân tasarımı ile sosyal ve psikolojik çevre etkileşim analizini yapmak,

- 6- Türkiye Cumhuriyeti, Milli Eğitim tarihinde var olan; Köy Enstitüleri modelinden yararlanarak uygulamada iş içerisinde eğitim çalışması yapmak.
- 7- Kültürümüzde uygulama şekli var olan imece yöntemi ile sosyal sorumluluk ve manevi değerler kavramına dokunmak,
- 8- Uygulamayla, estetik değerlerin sanatla buluşmasını ve insanımıza vereceği pozitif algı değerlerini oluşturmak,
- 9- Tüm bu çalışmaların akademik bir ortamda gelişmesi ile üretimin, gençlere ve eğitimcilere örnek oluşturmasını arzulamak,
- 10- Yalnızca mimarinin tasarım dili olan, biçim, renk, doku, oran ile değil aynı zamanda tasarımda kullanılacak elemanlar ile çalışmanın, ne ifade ettiğine dair duygu ve akılla yorumlar yapılabilecek, en sonunda da sezgi ve bilinçaltı ile anlam, algı oluşturacak bir çalışma gerçekleştirmek (Okuyucu, 2011: 14).

Yukarıda bahsedilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirilecek imaj değişimi sonucunda akademik ortamda kullanıcıları ile iletişim kuran, mesajı olan, sosyal, kültürel, tarihi kent kimliği yansımali bir mekân oluşturulmak istenmektedir.

Tezin araştırma kapsamında belirttiğimiz kavramsal konular bu çalışmanın bütüncül olarak değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Akademik ortamdaki bu avlu Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesinin birer parçası niteliindedir. Bu nedenle bilimin ve sanatın yaşatıldığı bir eğitim alanının amacına uygun, paylaşımlara hitap eden doğrultuda bir çalışma hedefi konmuştur.

Çalışmada arzulanan, tasarım ve sanat kavramlarına aynı anda irdeleyip her iki kavramdan da yararlanmaktır. Bu yöntemle, yapılacak üretimin tasarım mantığında, sadece plana ve ihtiyaca bağlılık değil, aynı zamanda hayal gücüne ve sanatsal duygulara da dokunulmak istenmektedir.

Bir sanatçının yapması gereken, yaşadığı toplumun duyarlılıklarını yansıtmak ve toplumun eleştirisi üzerinden sanatını gerçekleştirmek olmalıdır. Bu durum, sanatçının yaşadığı sosyal ortama katkı vermesi anlamını taşıyacaktır. Sanatçının çalışmalarının biçimlenmesinde bu hedefler rol oynamalıdır.

Sonuçta bu çalışmanın kimliksel bir değerinin oluşturulması yöntemi; konu ile ilgili tarihsel literatür taraması ile başlanıp, mekan çalışması için form-fonksiyon ilişkisi içerisinde alan çalışması tekniği kullanılmıştır.

Bu kapsamda kitaplar, makaleler, dergiler ve dijital ortamdaki bilgiler taranmıştır. Ayrıca konunun daha iyi anlaşılması ve uygulamaya dönük adımlar oluşturabilmek için şu anki mevcut planı üzerinden yeni öneri plan çalışması

gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla çalışmanın faydalılık fikrini ortaya koyan mimari planı, peyzaj planı ve 1/100 ölçekli maket çalışması görsel doküman olarak sunulmak istenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM AVLUNUN İNSAN YAŞAMI ÜZERİNE ETKİLERİ

1.1. Kent Kimliği ve Avlu

Kentler, farklı mekânsal özellikleri ve taşıdıkları sosyal, kültürel değerleri ile birbirinden ayrılmaktadır. Kentlerin sosyal ve kültürel bağlarının, kimliğinin oluşmasında sadece toplum-davranış ilişkisi değil, aynı zamanda fiziksel olarak mekân da önemli rol oynamaktadır. Mekân karakteristiği, insanlarda kentlilik bilincinin oluşmasını sağlayacaktır. Bu açıdan Antakya yerelinde var olan avlulu ev karakteri özgün bir değer teşkil etmektedir (Güler vd., 2016: 91).

“Bir bina inceleneyeceği zaman binayı gezerek, kazanılmış tecrübelerden, resim ve projelerden sonuç elde etmek zordur. Ancak nesnenin tarihsel gelişim sürecini bildikten sonra, fikir sahibi olabiliriz.” Mimar Bruno Taut

<http://okur-yazar.net/insani-mimarinin-istanbullu-ustasi-bruno-taut-2240>

(Erişim: 12.10.2016)

Mimar Bruno Taut’un söz konusu saptamasını kent kimliği açısından değerlendirdiğimizde; bir mimari eser hakkında fikir edinebilmek ve yorumlayabilmek için öncelikle yapılaşmanın tarihsel kökenlerini, toplumun kültürel değerlerini doğru analiz yapma gerekliliği ortaya çıkar. Ancak bu analizlerin doğru yorumlanmasıyla, topluma ve insanlara uygun sonuçlara varılıp kalıcı eser üretmek mümkün olur.

Tarihi kentlerin geçmişten geleceğe, yerel kimlik anlayışı ile hazırlanmış planlarının ve yapısal programlarının olması gerekmektedir. Bu şekliyle değerlendirildiğinde akademik alandaki mekânın tasarımı bir yerel kimlik karakteriyle, form ve fonksiyona kavuşmalı ve farklı kültürlerden gelen öğrenci insanların zihinlerinde, Antakya’nın tarihsel kültürüne dönük ilgi yaratmalıdır. Bu ilginin niteliksel bir değere ulaşması için tarihi araştırma yapılması gerekmektedir.

“Kent kimliği; kent imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür”

<http://www.solencol.com/b10.htm> (Erişim: 11.09.2018)

Bu tanımlamadan da anlaşılacağı gibi kent kimliği, bir süreç içerisinde doğa, iklim, bitki örtüsü, insan eli ve farklı bileşenlerle uyumlu ve anlamlı bir bütün oluşması ile gerçekleşen, tarihsel olgusu olan değerler bütünüdür. Uzun bir zaman diliminde oluşan değerler, farklı farklı etmenlerden dolayı her kent için ayrı bir özgün kimlik oluşturur.

Kentliler için toplumsal bağın oluşması ve devamlılığında, kent kimliği ve kent kültürü önemli rol oynar. Kent kimliği, bir olgu olarak kent kültürü ile yakından ilgilidir. Kent kültürü; geçmişten günümüze yaşanan, maddi ve manevi değerler bütünüdür. Kent kimliği ise; insanlar tarafından oluşturulmuş çevreden kaynaklanan toplumun sahip olduğu değerlerin bütünüdür. Bu değerler ve her türlü düzenleme kent kimliğinin ana unsurlarıdır ve doğrudan kent kimliği ile ilişki içindedir. Kent düzenlemelerinin içinde yer alan evler, sokaklar, yollar, meydanlar, avlular vb. yerler bu kent kimliğinin kapsamına girer.

<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=366&RecID=2331> (Erişim: 11.10.2016)

Antik çağdan itibaren Roma konut mimarisinde ve Eski Antakya Evlerinde yoğun kullanılan avlu mimarisinin etkisi, bir yandan iklimsel ve doğal olaylara karşı çözüm getirirken, bir yandan da fonksiyonel çözümlerle sağladığı yararlar sonucunda mekânların önemli bir çözüm detayı olmuştur.

Antakya evlerinin karakteristik mimari çözümündeki avlu, kent kimliğinin bir unsurudur. Tarihsel süreçte; eski Antakya evlerinde bulunan, bir avlu etrafında planlanan şema ile dışa kapalı, içe dönük bir yaşam biçimi ana unsur haline getirilmiştir. Sokak ile en aza indirilen ilişki ve dıştan iç âlemin algılanmaması sonucu oluşan gizlilik durumu, evlerin mimari karakterinin oluşmasında ana belirleyicidir (Demir, 1996: 233-334).

Mimarlıkta avlu olarak adlandırılan, Latince dil kökenli 'Atrium' Türk mimarisinde genelde üstü açık bırakılan yerlerdir ve birçok toplu etkinliğin düzenlendiği mekânlar olarak kullanılır. Avlular; bayramların kutlandığı çeşitli törenlerin yapıldığı, çocukların oyunlar oynadığı, yaz günlerinde yemeklerin yendiği, eğlencelerin düzenlendiği çok amaçlı yerlerdir. Geleneksel ve yöresel mimarinin değeri anlaşıldıkça, bu değerlerin parçası olabilecek avlu gibi bir mekân tasarımı yaparken, mimariye getirmiş olduğu faydaları dikkate almak gereklidir.

https://www.homify.com.tr/yeni_fikirler/811970/avlu-7-oenemli-faydasi-ve-muhtesem-dekorasyon-fikirleri (Erişim Tarihi: 27.12.2018)

1.2. Mekân Tasarımının İnsan Yaşamı Üzerine Etkileri

Yaşamı her anlamda sorgulayan insan, yalnız yaşayamaz. İnsan, tek başına yaşayamayacağı gibi aynı zamanda bir gruba dâhil olma ihtiyacı da duyar. Ancak, bir gruba dâhil olma konusunda farklı düşünce ve değerler taşıyabilir. Bir gruba dâhil olma konusunda kişileri bir araya getiren en önemli bağlantılardır.

Mekân tasarımı, mimarlık tarihinin esas ögesi olmakla birlikte, toplumsal değer yargılarının oluşması ve bireysel yaşama aktırılması konusunda önemi olan bir konudur. Mekân kavramı sadece fiziksel bir alan değil, aynı zamanda tüm duyu organlarımızla algıladığımız, insan yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle mekân tasarımı sadece mimarlık ile ilgili bir konu görmek eksik bir anlayış olacaktır (Altan, 2015: 75).

Özellikle kamusal mekân tasarımı, sadece fiziksel ihtiyaçların etkenlerin sonucu olarak değil, sosyolojik, psikolojik ve kültürel, faktörlerin sonucu olarak da ele alınıp yapılmalıdır. Kamusal mekânlar, çevresiyle kurdukları ilişki ve biçimsel özelliklerinden dolayı; değişken karakterleri ile bir anlam taşımakta, kimlikli farklılıklar taşımaktadır. Mekân tasarımının yapılacağı yere göre çok farklı anlamları ve bu şekliyle kimlikli değerleri vardır. Mekânların özgün kimliklerinin yok olmaması ve özgünlüklerine uygun gelişebilmesi, ancak çevreyle ilgili, yaşamsal ve kültürel boyutlarının, özenle oluşturulmasıyla sağlanabilir (Erdönmez ve Akı, 2005: 84).

Kamusal mekân kimliğinin oluşumunda; mekânın doğal değerleri ile yerleşim yeri örtüşmeli ve yetkili olan insanların, planlama amacına yön vermesi gerekmektedir. Mekânların biçimlerini etkileyen faktörleri değerlendirirken, onları ideal çevrenin birer fiziksel parçası olarak düşünmek yararlı olacaktır. Mekânların özgün kimliğini korumaya çalışmak başta o ortamlarda yaşayanların ve ilişkisi olanların görevidir. Bu anlamda mekânlar, dünya görüşünü yaratmaya ve yansıtmaya yarayan parçalar olarak görülebilirler. Özellikle tarihi kentlerin, özgün kimliklere sahip olduğu bilinciyle hareket ederek; mekân tasarımlarında bu özgün kimlikten yararlanmak ana düşünce olmalıdır (Keleş, 2005: 10-17).

Mekân tasarımına, bir yaşam alanının yaratmış olduğu sebep-sonuç ilişkisi bağlamında yönelmek, olayların gelişmesini etkiler ve şekillendirir. Bu bir şeyin varlığının; bir sonraki olayı, gerçekleştirilmesi ve yönetmesi anlamını taşımaktadır.

Yani tasarımla yönlendirilen kitleler için, mekânın işlevine göre biçimlenen insanlara bağlı olarak temel gereksinimler karşılanacaktır (Erdönmez ve Çelik, 2016: 149).

Hızla büyüyen şehirlerde, şartların zorlanması sebebiyle, insan ilişkilerinde dayanışma ve uyum sağlanabilecek noktalar azalmaktadır. Özellikle günümüz kent yaşantısında aynı bina içinde, kişiler sadece rastlantı sonucu asansör ya da merdivende karşılaşınca görüşmekte aynı katta otursalar bile iletişim kuramamaktadırlar. Binalarda sıkça rastlanan sorun, aynı yapıda bulunan kişilerin, birbirleri ile iletişimin sağlanamamasından kaynaklı, ön yargılı diyalogların yaşanmasıdır. Alt alta, yan yana, komşu kavramı içinde olan daire sakinleri, sadece birbirlerine verdikleri olası sıkıntı nedeniyle zorunlu bağlantı kurmaktadırlar. İletişimsizlik sebebiyle kişiler birbirlerine karşı davranışlarında olumlu etkileşim yerine olumsuz etkileşim göstermektedirler. Bu şekilde oluşan davranış biçimi kişilerin bilinci, önyargısı ve çevreyi algılayış tarzına bağlı olarak şekillenmektedir.

Geçmişteki mahalle kültürü dediğimiz olguların gelişmesinde işte bu anlamda tasarlanmış olan çevresel sosyal donatılar önemli rol oynar. Binaların tasarımında az da olsa yer alan sosyal donatı alanı olarak nitelendirilen bahçe ve avlular günümüzde, bu ihtiyaca cevap verebilmektedir. Geçmişin kültürel değerleri bayramlar, gelenekler, örf ve âdetler manevi kültürümüz kısmen de olsa bu tarz ortamlar ile devam ettirilebilmektedir. İyi gün, kötü gün beraberliklerinde kullanımı rahat ve elverişli bu mekânlarda, kültürel devamlılık sağlanmaktadır.

Kültürel normların şekillendiği bu tarz sosyal alanların varlığı ile karşılıklı etkileşim ve aidiyet duyguları şekillenir. İnsanlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar sergilenir. Ortaya çıkan her farklılık, aynı zamanda kişilerin olaylar karşısındaki davranışlarına, ortak duygu ve değerler etrafında birleşmelerine olanak sağlar. Bu nedenle ortak kullanım ve birliktelik düzleminde buluşan kamusal alanların çoğalması, toplumu bir arada tutan duygu ve düşüncelerin güçlenmesine, kamusal mekânların canlanmasına neden olmaktadır.

1.3. Mekân Tasarımı ve Mekânın Form - Fonksiyon İlişkisi

Bir bölge üzerinde çalışılan alanı anlamlandırarak, değer oluşturacak şey o mekâna yapılan tasarımın detaylarıdır. Tasarım detaylarında, mekânın işlev sorununun çözümü ve biçimlenmesi, mimari ürünün eser olarak değerini ortaya koyar.

“Mekân ile ilgili tartışmalarda üç temel soru ön plana çıkar; burada ne var?, doğa buraya ne yapmamıza izin verecek?, doğa burada ne yapmamıza yardımcı olacak?. Bu soruların cevapları aranırken dikkatli bir gözlem, derinlemesine sorgulama ve yerel değerlerin ölçülmesi gerekir. Bu veriler, bölgesel bütünlük ve karakteri sürdüren yapılara, insanların mekânda güzel bir yaşam sürebileceği yapay çevrelere elbette ki yansıtacak ya da tasarımcılar tarafından yansıtılacaktır” (Aymelek ve Yıldırım, 2015: 35).

Bu tanımlamadan anlaşılması gereken, bir mekân tasarımının çevresinden, tarihsel değerlerin oluşturduğu kültürden, estetik formundan ve amaca dönük işlevinden, bağımsız tasarlanamayacağıdır. Biçimlendirmede tasarım elemanlarına doğada olduğu gibi bütünü oluşturma potansiyeli ile yaklaşılmalıdır. Böylece işlev, biçim, estetik bütünlüğüne sahip eserler elde etmek mümkün olacaktır.

Form, bir nesnenin çevre çizgilerinin düzeni ve şekli ortaya çıktığında aldığı görünüm olarak tanımlanır. Fonksiyon ise bir nesneye, bir varlığa özgü nitelik ve temelde nesnenin iş görme yetisi olarak tanımlanır. Form ve fonksiyon arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, formu oluşturan şeyin fonksiyon olduğu görülecektir. Tasarımda fonksiyon, basit bir faydalılık kavramı değil aynı zamanda estetik değerleri ile yaşamsal bir etki gösterir (Şölenay, 1997: 142).

Mekân tasarımı söz konusu olduğunda formun bir amaca yönelmesi hatta zorunlu bir görev taşıması gerekir. Yani formun işlevsel bir yanı olmalıdır. Mimaride işlevler için getirilen çözümler ile tasarım daha rahat kavranabilir. Bir tasarımın fonksiyonelliği yanında, kullanıcılarına verdiği haz, rahatlık, eğitsel yön ve kültürel etki gibi pek çok yönden ele alınabilir.

Bir tasarım oluşturulurken, amaca dönük üretimler için meydana getirilen form oluşumları kendi aralarında estetik değer taşıyan bağ kurarlar. Yapılan tasarımlar oluşturulan bu estetik bütünlük üzerinden değerlendirilir.

Tasarım insanlık tarihinin başlangıcından itibaren insanın ruhsal yapısının düzen ihtiyacını karşılayan biçim yaratma eylemi olmuştur. Toplumsal yapıdaki sosyo-kültürel olaylar ve bilim-tekniğin gelişmesi ile tasarımda biçim oluşumları yeni ifadeler bulur. Mekân tasarımı her zaman yenilik ve değişim gerektiren durumu ile devamlı bir gelişme halindedir. Mekân tasarımında sadece biçimsel değerler kendini ifade ederse, işlev görevini yerine getirmemiş olur. Tasarımın değerini ortaya koyan en önemli şey içeriğe bağlı kalınıp, onu en iyi biçimle ortaya koyma durumudur (Kagan, 1993: 372-375).

Tasarım eyleminin aracı, soyut ve kavramsal düşünmedir. Tasarım, bir problemi analiz etmek ve çözmek için, kavramsal olarak soyuttan somuta giden bir yolda fikir üretmektir. Tasarım problem çözme eylemi olarak düşünüldüğünde, öncelik işlev yani fonksiyon çözümüdür (Bilir, 2013: 77).

“1896 yılında, Sanatsal olarak Tasarlanan Ofis Binası başlıklı makalesinde Louis H. Sullivan ‘‘Biçim İşlevi İzler’’ metaforunu ortaya koyar. Sullivan’a göre bir yapının biçimlenmesi, işlevine bağlıdır. Mimari yaratmanın işlevle güçlü bir şekilde birbirine bağlı hale geçmesi, geleneksel birtakım görüşlerden sıyrılmayı olanaklı kılmış, böylece modern mimarlığın temelleri atılabilmektedir. ‘‘Biçim İşlevi İzler’’ metaforu, 20.yy içinde ‘Fonksiyonalizm’ akımının ortaya çıkmasını sağlamıştır” (Aymelek ve Yıldırım, 2015: 38).

Louis H. Sullivan’ın ortaya koyduğu ‘‘Biçim İşlevi İzler’’ düşünce akımı; tasarımda formun işleve, işlevin forma etkisi bağlamında önemli bir olgudur. Bu bakış açısı ile mekân tasarımı irdelendiğinde; doğa ile uyumlu, insan ruhuna hitap eden, işlevin odak noktasında duran ve form-fonksiyon ilişkisini kuran aracı rolündeki önemi görülecektir. Mimar Louis Sullivan, işlevselliği şu düşüncelerle, ifade etmektedir.

“Gerçek anlamda işlevlere çözüm arayarak yola çıkan bir tasarımcı işlevsel yöntemle, bir biçime ulaşır ve bu biçim ya da form mimarlığın ana kriterlerinden ilki olan işlevselliği yerine getirir. Eğer bu biçim sağlam temellere dayanarak inşa edilmişse her türlü çevresel zorluğa dayanabilecek işlevsel bir form yani bir yapı yaratılmış demektir. Yapının estetik değerlerinin büyüklüğü onun mimari değerlerinin de ölçütü olacaktır. Ancak tasarım değerinin ölçütü, mimarlık açısından salt biçim değil aynı zamanda da işlevsellik olmaktadır. Bu değerlerden birinde olumsuzluk varsa, mimarlıkta olumsuz olmaktadır. Böyle bir durumda ortaya konan tasarım biçimine mimarlıktan uzak bir yapı denilmektedir.”

<http://www.hafelegateway.com/2009/06/04/cagdas-mimarinin-temel-tasarim-ilkesi-form-islevi-izler/> (Erişim: 29.12.2017)

Tasarım içinde iyi bir kompozisyon oluşturabilmek, denge, hacim, ışık, oran, perspektif, hareket ve form gibi yaklaşımların doğru uygulanması ile sağlanabilir. Her tasarım yalnızca fonksiyonel bir bakışla değerlendirilemeyeceği gibi sadece bir formdan da ibaret değildir. Onu değerli ve anlamlı kılan şey yaşamdaki kullanımıdır. Kullanım kavramı, genel olarak tasarımın anlamını şekilsel bir değer olmaktan çıkarır; gereksinimlerin karşılanması anlayışına dönük duruma dönüştürür. Zaten bu da idealize edilen tasarım içinde ki fonksiyonların çözümü olmaktadır.

Tasarım stratejisinde; ‘‘Neden, Ne ve Nasıl’’ sorularına cevap bulunması, amaçlanan çalışmaya yön vermede kılavuzluk sağlayacaktır. Neden sorusu ile tasarıma başlama hareketi getirilir. Nasıl sorusu, tasarımda form ve fonksiyon ilişkisini; Ne sorusu ise tasarımın, yöntemini şekillendirir. Bu şekliyle tasarımın ana

fikri daha anlaşılır ve etkileyici bir yaklaşım ile sunulur (Aymelek ve Yıldırım, 2015: 40).

Tasarım, insanların yaşamına fiziksel gereksinimlerini karşılayabilen bir ortam sunduğu gibi, psikolojik gereksinimlerini karşılayabilen çevresel etkileri de sunmaktadır. Bilinçli bir tasarım çalışması ile form-fonksiyon ilişkisi sağlıklı kurularak, fiziksel ve psikolojik temelli ihtiyaçlarının giderilmesi mümkündür. Bu ihtiyaçlar aynı zamanda kişilerin huzur, mutluluk ve rehabilite unsurlarının da düşünüldüğü anlayışta olmalıdır (Kancıoğlu, 2005: 49).

Yaşanılan mekânların kişileri strese sokmadığı ve mutlu ettiği, insan ruhuna hitap eden bir mimari anlayışa olan ihtiyacımız her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle bilinçli bir şekilde yaşadığımız mekânların mimari çizgilerini de bilmeli ve kendimizin nasıl sağlıklı ve huzurlu olacağımızın bilincinde olmalıyız.

Bireyin kent yaşantısında gerçekleşen sosyal aktiviteler genelde kamusal alanda gerçekleşir. Kentlerdeki bireylerin bir araya gelmesini sağlayacak ve sosyal paylaşımlara ev sahipliği yapacak, kentli yaşantısını daha sağlıklı ve aktif kılacak sosyal mekânların olması gerekmektedir. Bu ortamların fiziksel olarak çokluğu ve kimliksel değeri sosyal yaşamı destekler ve güçlendirir (Erdönmez ve Çelik, 2016: 150).

1.4. Avlu Mekânın Kültürel Normlar Üzerine Etkisi

“Bir kenti oluşturan öğelerin bütünü, kentsel dokuyu oluşturmaktadır. Kentsel dokuyu oluşturan elemanların mekân, form, renk, ışık, su, doğa gibi etmenlerden oluştuğu ve bu birleşim sonucu kentin fiziki yapısının şekillendiği görülmektedir. İnsan ögesi de bu birleşimle birlikte kentin ana eksenini oluşturmaktadır” (Altıntaş ve Eliri, 2012: 63).

Bir kentin ana eksenini oluşturan insanın varlık bulması, ancak bulunduğu ortamın, toplumun kültürünü benimsemesi ile mümkündür. Kültür; insanın öğrenmiş olduğu gelenek, görenek, bilgi, beceri ve alışkanlıklar, değerler bütünüdür. İnsan, toplumun bir parçası ve sanatçı olarak bulunduğu çevrenin koşullarından etkilenir. Sanatçı, toplumsal konulardan ve içinde yaşadığı çevreden aldığı bu etkilerle, toplumun duyarlılıklarına katkı veren konumdadır (Altıntaş ve Eliri, 2012: 64).

İnsan düşünen ve düşünce üreten bir varlık olmasından kaynaklı; iletişim kuran, sosyal, akıllı ve canlı bir varlıktır. Bu özellikler, insanın öğrenen ve öğrendiklerini hayata geçiren, paylaşan bir duruma gelmesini sağlar. Paylaşımların ve insanlar arası etkileşimlerin oluşma yeri, sosyal alan niteliğindeki mekânlardır.

Özünde mekân ve insan birlikte şekillenen bir bütünün parçaları gibidir. Mekân, insanların bir arada olma koşullarını, toplumsal, düşünsel, duygusal yaşayışını belirler ve bu şekliyle insan ilişkilerini şekillendirir. Bu şekliyle, toplumda yaşayan insanların tüm öğrendiklerini paylaştıkları kültür kavramı ortaya çıkar.

Kültürel bir etkileşimin olması için insanlar arasında bağlantılara ihtiyaç vardır. Bu şekliyle sosyal iletişim, yani karşılıklı haberdarlık ve aidiyet duyguları gelişir ve insanlar arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konması sağlanır. Böylece kişiler ne kadar birbirlerinden farklı görünseler bile aynı kültürün ve aynı değer yargılarının bir parçası olurlar (Erdönmez ve Akı, 2005).

Bu nedenle toplulukları bir araya getiren mekânlara her dönemde kültürel ve sosyal açıdan ihtiyaç olmaktadır. Avlu tasarımı da bu doğrultuda mekânsal olarak bir işlev üstlenir.

Topluluk ve bireyleri ortak bir bilince ve davranış biçimine yönlendiren, benzer davranışlara sevk eden özelliklerin en önemlisi, kültür birliğidir. Toplumda birlikte yaşamın oluşması sosyal ilişkiler ağının örülmesi ile mümkündür. Bu ilişki biçimi ile bireyler arasında kent yaşamının toplumsal, siyasal ve kültürel faaliyetlerinin katılımı oluşacaktır (Yahyagil, 2011).

İnsan ihtiyaçlarından, ruh ve doğasından uzak tasarımlar, insanı adeta dar bir alana hapseden yapılar, insanın ruhsal durumunu olumsuz etkilemekte ve daha mutsuz, huzursuz bireylere dönüşmektedir. Bu nedenle yapı tasarımlarında; duygusal eylemlerin yaşandığı, bazen mutluluk, bazen hüznün olduğu ve geleneksel kültürün şekillendiği, mekânın pozitif enerjisini ortaya koyan oluşumun sağlanması önemlidir (Hayta, 2016).

Yeni kültürlerin oluşmasında; kişilerin etkileşim, iletişim, kültür değişimi ve bütünleşme yaşadıkları alanların tasarımı, mekânın enerjisinde önemli bir yere sahiptir. Her yaşanılan mekânın kendine has bir enerjisi vardır. Mekânların kendine özgü bu enerjileri insanları farklı hislere yöneltecektir. Birbirinden farklı mekânlarda, insanlarda değişken duygulara kapılacaklardır. (Mutlu ya da mutsuz, keyifli ya da huzursuz gibi.)

1.5. Eğitim Süreci ve Akademi Ortamının İnsan Yapısı Üzerine Etkileri

İnsan karakterinin gelişimindeki önemli dönemlerden biride, yükseköğrenim yaş grubundaki evredir. Bu evre, gençliğin sosyolojik, psikolojik ve duygusal evrimi yaşadığı, değişim içinde olduğu en kritik zaman dilimidir. Artık bu yaşlar, gerçek karakteristik yapı tipleri olarak, ortamında etkisi ile kimlik bulur. Bu ortamda bulunan

öğrenciler düşünme, yargılama, seçme ve akıl yürütme kapasiteleri ile beraber model oluşturmaya başlarlar. Böylece akademik eğitim sonrası bilgileri yorumlama ve geliştirmeye dönük kapasite oluşumu gelişir.

Adı geçen dönemdeki olumsuz yargılar, kişinin yaşam boyu performansına yansiyabilir. Bu nedenle ilköğretimden başlayarak tüm eğitim-öğretim dönemlerinde öğrencinin kişiliklerinin etkilenmesinde, eğitim ortamlarının tasarımı önem kazanmaktadır. Eğitim ortamı; öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenen, onun aktif-pasif etkisini ortaya koyan, kişiler üzerinde zihinsel ve fiziksel rahatlama etkisi yaratan keşifler yoluyla olmalıdır. Böylece eğitim-öğretimde daha etkili ve sürekli sonuçlar sağlanıp, kişilerin duygularına ve hayal güçlerine hitap eden eğitim öğretim biçimi gerçekleştirilecektir.

Eğitim kurumu içinde zamanının büyük çoğunluğunu geçiren öğrencilerin davranışları incelediğinde, farklı yapılar ile karşılaşılacaktır. Öğrenciler birbirlerinden bağımsız olarak; hareketli, pasif, aktif, yaratıcı, gibi değişken davranış şekilleri sergilerler. Bu süreçlerde düşünme, hissetme, öğrenme, problem çözme, anlama ve bilinçlenme gerçekleşir. Bu aynı zamanda şu anlama gelmektedir: mekânın fiziksel özelliklerinin, içinde geçen davranışlarla ilişkisi vardır (Şahin, 2012).

Eğitim ilk olarak belli bir takım davranış kalıplarının oturtulması ile aile ortamında gerçekleşir. Çocuklar, küçük yaşlarda anne, babalarını ve ailede sevdikleri büyükleri taklit ederek eğitimin ilk basamaklarını gerçekleştirirler. Daha sonra okullarda eğitim sürecinin en önemli kısmı gerçekleşir. Bu süreç insanların belli amaçlara göre yetişme ve kişiliklerinin farklılaşıp geliştiği durumdur.

Eğitim sürecinde; önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde gerçekleşen eğitim ile beraber iki önemli öğrenme yolu da gözlem ve taklittir. Gözlem ve taklit, yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Sosyal yaşam içindeki insanlar, birlikte yaşamının getirdiği, toplumun beklediği davranışları öğrenmeye yönelir. Genel anlamda, küçük toplumlarda eğitim tamamen gözlem ve taklit yollarıyla gerçekleştirilir. Örneğin, köylerde çocukların tarım, hayvancılık ve günlük işler ile ilgili öğrendikleri, gözlemleyerek, taklit ederek ve yaşayarak yaptıkları işlerdir. Aynı mantıkla, derslerde yalnızca önceden hazırlanmış bir eğitim programı gerçekleştirilirken, öğretmenler de farkına varmadan kendi düşünüş biçimlerini, değerlerini ve davranışlarını öğrencilerine geçirebilirler (Fidan, 2012: 4-5).

Üniversite eğitimi döneminde, kişiliklerin farklılaşıp geliştiği süreçte yalnızca eğitim alanında akademisyenlerin şekillendirdiği öğrenci değerleri oluşmaz. Aynı

zamanda gençlerin birbirleri ile oluşturdıkları etkileşimle, yardımlaşma, dayanışma, iş birliği, toplumsallaşma gibi değerlerde kazanılır. Bu değerlerin şekillenmesi için iletişime, iletişimin gerçekleşmesi içinde mekâna ihtiyaç vardır. Bu mekânlar, akademik ortam içerisinde var olan ve sıklıkla etkileşimin sağlandığı yerler olan akademi mekânlarıdır.

Akademi

Akademi; bugünkü anlamıyla edebiyat, müzik, plastik sanatlar, bilim gibi alanlarda öğretim, eğitim, araştırma, uygulamalı çalışma olanakları sağlayan kuruluşun adıdır. Akademi kavramını kullanırken, bilim kurumlarına, yüksekokullara, neden akademi denilmiş olduğunu kısaca ifade etmekte fayda olabilir.

<http://www.filozof.net/Turkce/nedir-ne-demek/18587-akademi-ne-demektir-kelimesinin-anlami-kokeni-hakkinda-bilgi.html> (Erişim Tarihi: 18.05.2018)

Eski Yunan filozofu ve matematikçi Platon'un kurucusu olduğu Atina'daki ilk felsefe ve bilim okulu Akademia'ya öğretim niteliği bakımından ilk üniversite diyebiliriz. Okul adını, yarı-tanrı sayılan kahraman Akademos'un zeytin ağaçlı bahçesinden almıştır. M.Ö. 387'de Platon'un, öğretim niteliği bakımından ilk üniversite sayılabilecek bu bahçede dolaşarak ders vermeye başladığı söylenmektedir.

Bugün kullandığımız "akademi" veya "üniversite" terimi Platon ile öğrencilerinin buluşup tartıştığı Akademos bahçelerinden gelen bilim ve sanat topluluklarını ifade eden Akademia'dan gelmektedir.

<http://www.nkfu.com/platon-akademi-okulu-ve-ilk-akademiler-hakkinda-bilgi/> (Erişim Tarihi: 16.02.2019)

Bu anlamda, tez çalışmasında uygulama yapılacak alanın akademi bahçesinden esinlenmiş avlu olması, uygulamaya ayrı bir ruh, heyecan ve değer katmaktadır. Akademi kelimesinin genel olarak ifade edildiği öğretim ve eğitim amaçlı bu avlu alanı çalışmanın odak noktasıdır.

Resim 3

Atina Okulu Akademos

Kaynak: <http://thalassapolis-mitoloji.blogspot.com/2010/09/akademos.html> (Erişim Tarihi: 15.08.2018)

Yukarıda görülen, Atina Okulu freskinde bilginin paylaşıldığı ve eğitimin var olduğu bir akademi ortamının görsel cazibesini algılayabilmekteyiz. **Rafael**²'in resmettiği duvar freskini incelediğimizde, birçok filozofun, sanatçı ve bilim adamının aynı ortamda oluşturdukları sessizlik, huzur ortamı, uyum ve mutluluğu hissedebilmekteyiz. (Resim 3)

https://www.academia.edu/18844024/AT%C4%B0NA_OKULU

(Erişim Tarihi: 16.02.2019)

Akademi kelimesinin bugünkü anlamının net ifade bulduğu Atina Okulu freski, bizlere akademik alanın bilim ve eğitim amaçlı bir araya gelinen bir ortam olduğunu ifade ediyor. Aynı şekilde bu çalışmada, ortamın sağladığı yalınlığın verdiği dinginliği fark etmekte ve dönemin bilgeleri, öğrenciler ve izleyenler arasında kurulan iletişim yoluyla, eğitim sürerken var olan bilimsel tartışma ve diyalog ortamını gözlemleyebilmekteyiz.

² **Rafael:** Raffaello Sanzio da Urbino, kısaca Rafael olarak bilinen Rönesans döneminin İtalyan ressamı ve mimarıdır.

Resim 4

Türkiye’de bir üniversite yerleşkesinde açık alan

Kaynak: <http://www.haber7.com/egitim/haber/1581417-bogazici-ve-odtuye-buyuk-sok> (Erişim Tarihi: 11.06.2018)

Akademik alanların ve kentsel açık alanların temel ögesi insandır (Resim 4) bu nedenle bu alanlar insansız bir anlam ifade etmediği gibi, insanların varlıklarının değerli kılınması için; kendine has form ve fonksiyon içerisinde mekân tasarımına ihtiyaçları vardır. Akademik alanlar; bulunduğu kent içerisinde, o kentin insanlarına değil, kent dışından gelenlere ve öğrencilere de hitap eden, ortak değerlerin oluşmasını sağlayan en önemli mekânlardır. Bu durum akademik ortamların vazgeçilmez bir gereksinimidir (Güler vd., 2016: 92).

Akademik alanların tasarımında; bir araya gelmeye olanak sağlayacak, davranış oluşturma ve geliştirmeye fırsat sunan sosyal mekânlar (bahçe, avlu vb. gibi ortak alanlar) insan hayatı ve başarıları üzerine olumlu etkiler bırakır. Bireyler arasındaki sosyo-ekonomik düzey, kültür, aile farklılığı gibi konular göz önünde tutulmaz. Bu ortamın, yaratmış olduğu etkileşim sayesinde, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar yerine, bilgi paylaşımı, düşünme ve öğrenmenin bilimsel ve eğitsel değerine ulaşılır. Çünkü bu mekânlar aynı ya da farklı fikirlerin tartışma ortamı bulduğu sosyalleşme alanlarıdır (Turgut vd., 2016: 439).

Akademik ortamlar için avlu çözümü, mimari form olarak özellikle sıcak bölgelerde sağladığı iklimsel yararların dışında, geniş yüzey alanı ile ışık alma, güneşlenme, gölge ve havalandırma gereksinimlerine de uygun plan tipidir.

Özellikle akademik ortamların, yani insan hayatına yön veren yerlerin, form ve fonksiyon ilişkilerinin doğru tasarlanmış yerler olması gerekir. Sosyal sorumluluk penceresinden bakınca, ülkesi adına fayda sağlamak için yetiştirilecek gençlerin bu mekânlarda nitelikli bir ortamla buluşturulmaları son derece önemlidir.

Bundan dolayı ortak kullanıma ve birlikteliğe olanak veren mekânlara ihtiyaç vardır. Bu sayede akademik mekânların dokusu da canlanacak ve böyle ortamlarda gençlerin etkileşimi ve yönlendirilmesi sonucu, öğrenilenleri ve paylaşılanları kapsayan bir kültür kavramı doğup gelişecektir. Bu özellik yüksek düzeyde sahiplenme, huzur ve güven duygusunun oluşmasını da sağlayacaktır.

1.6. Eğitim Yapılarının Yer Seçiminin Öğrenci Davranışlarını Etkilemesi ve Avlu Mekân Tasarımının Faydalılık Değerlendirmesi

Eğitim yapıları, birbirinden bağımsız bireylerin, hayata hazırlanırken, topluma uyum sağladığı ve sosyalleşmenin ilk önemli adımlarından birinin atıldığı yerdir. Bu anlamda okul, toplumun en önemli sosyal kurumlarından biridir. Dolayısıyla bu sosyal kurum, her türlü insan ve çevresel dinamikten etkilenecektir (Şahin, 2012: 132). Bu bağlamda eğitim yapılarını, avlu mekân tasarımı açısından irdelemekte fayda vardır.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğretim elemanları Prof. Dr. Şengül Öymen Gür ve Araş. Gör. Halil İbrahim Düzenli'nin "*İlköğretim Okullarının Tasarımında Yer Seçimi Kararları ve Dersliklerin Yönlenmesi İle İlgili Öneriler*" adlı çalışmasında, öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların yer seçiminin, öğrenci davranışlarını nasıl etkilediğine dair örnek, bizlere akademik bir mekân düzenlemesinde öngörü oluşturacaktır.

https://www.academia.edu/35837315/ilkogretim_okullarinin_tasariminda_yer_secimi_kararlar_ve_dersliklerin_yonlenmesi_ile_ilgili_oneriler(Erişim Tarihi: 19.01.2019)

Davranış gözlemleri yöntemi ile insanların çevrelerini ve buldukları konumları nasıl kullandıklarını izlemek şeklinde yapılmış bu çalışma, her ne kadar ilköğretim öğrenci ve yaş grubunu kapsasa da, aynı şekilde sosyal bir varlık olan insanın ihtiyaçlarını ve kimliğini algılamamızda ve tasarımların biçimine karar vermede bizlere fikir verebilir.

Çalışmada öncelikle öğrenciler davranış biçimlerine göre kategorilere ayrılmıştır. Mekânların fiziksel özellikleri değiştiği anda, öğrencilerin davranışlarının nasıl bir oranda değiştiğini gösteren ve kendi aralarında sınıflara ayrılan çalışmalarda gerçekleştirilmiştir.

Prof. Dr. Şengül Öymen Gür ve Araş. Gör. Halil İbrahim Düzenli'nin gözlemsel yöntemle yapılmış çalışmanın sonuçlarına, mimarlık mekân tasarımı açısından bakıldığında, okul tasarımlarında bahçeye bakan bol ışıklı mekânların çocuk ruhuyla doğrudan ilişkili olduğu görülebilmektedir. Eğitim mekânlarının oluşturulmasında, öğrenci davranışlarını aktif, dinging, dikkatli ve meraklı tutabilmek için, kendilerine ait iç bahçelerle temasta olmalarının, duygusal ve ruhsal bir fayda sağladığını ortaya koymuşlardır.

Araştırmadaki alternatif mekânların sağlıksızlığına da bakarak, *“Okulların yer seçimlerine özen gösterilmeli, sıkışık kentsel alanlarda ilköğretim okulları tasarlanmasını engelleyici yönetmeliklerin oluşturulması sağlanmalıdır”*.

https://www.academia.edu/35837315/ilkogretim_okullarinin_tasariminda_yer_secimi_kararlari_ve_dersliklerin_yonlenmesi_ile_ilgili_oneriler(Erişim Tarihi: 19.01.2019)

Akademik bir ortamda, mimari açıdan tasarım ve uygulama çalışması gerçekleştirmek arzusundan dolayı, eğitim yapılarını ve avlu mekânını tasarım bağlamında irdelemekte yarar olacaktır. Günümüze ilişkin, akademik bir ortamda gerçekleştirilmiş olan, avlulu okul yapılarına özgü çalışmanın, sonuçları şu şekilde olmuştur. Bu çalışmada;

Selçuk Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalı doktora çalışması, Şerife Ebru Okuyucu'nun *“Çağdaş Eğitim Yapılarında Avlunun Gösterge Bilimsel Açından Değerlendirilmesi”* adlı tezinde, avlulu yapıların öğrenciler tarafından kullanımından, bu mekânların işlevsel, fiziksel ve anlamsal özellikleriyle ilgili yorumları alınmıştır. Bunun için anket yöntemi seçilmiş, avluların gösterge bilim yöntemiyle anlamsal ve yararsal boyuttaki öğrenci algılarına ulaşılmıştır (Genel olarak bk.: Okuyucu, 2011).

Avlu mimari yapı özelliği taşıdığından, mekânsal form ve fonksiyon ilişkisiyle beraber, değerlendirmesinde çevreden gelen faktörler etkindir. Doğa, iklim, ses, ışık vb. etkenleri, avlu tasarımın da iç ve dış mekân bütünleştirilmesi açısından son derece önemlidir. Mimari mekânların yönlendirilmesinde ısı, ışık almaya dikkat edilip, gürültünün engellenmesi için çeşitli sınırlayıcı bölücülerin düşünülmesi ve iç ile dış mekânın doğanın parçası haline getirmek içinde çevre dikkate alınmalıdır.

Mekânların gün ışığından en iyi şekilde yararlanacak şekilde pencere açıklıkları avlu cephesinde olması ve dış mekân ilişkisi belli bir düzeyde olmalıdır. Avlu ortamına açılmış olan pencereler, mekâna bir gizlilik ve özellik getirmekte, kapalı mekânda bulunan insanlara dış doğanın bir parçası olma duygusunu yaşatmaktadırlar. Avlu mekânının yaz ve kış güneşini alması, rüzgâr ve yağmurdan korunmalı alanlarının maksimum düzeyde olması yani mevsimsel hareketler dikkate alınmalıdır (Okuyucu, 2011: 63-64).

Şerife Ebru Okuyucu'nun Doktora tezinde gerçekleştirmiş olduğu gösterge bilimsel çalışma; Avluların tarihsel süreçlerdeki sosyal, kültürel, işlevsel durumları ve avlu kullanıcılarının, eylemsel, psiko-sosyal ilişkilerini değerlendirmiştir.

Değerlendirme sonunda, gereksinimler ve yararlılık bağlamında, mekân çözümlerinde avlunun özelliklerinin sağlamış olduğu faydalılık boyutları şu şekildedir.

- Özel ve doğal unsurları içeren ortamların yaratılmasına olanak sağlayan,
- Mekân karakteri ile uyumlu olan,
- Bina içindeki yaşamı kısmen açık mekândaki yaşamla bütünleştiren,
- Hem sıcak hem de soğuk iklimlerde mikroklimatik özelliğiyle mekân çözümü olarak kullanılan,
- Sosyal ve kültürel bağlamda açık mekân olarak kullanılan,
- Etrafında yapılaşmayı sağlayan ve yaşam tarzı haline gelen,
- Mekânlara ışığın ve havanın gelmesini sağlayan,
- Dışa kapalılık ilkesini gerçekleştiren, savunma ve korunma amaçlı kullanılan
- Yaşam tarzını değiştiren,
- Dış mekân farkındalığını sağlayan,
- Sokak-yapı- mekânlar arasında hiyerarşiyi oluşturan,
- İç mekân çözümü olarak; kentsel ve yapısal anlamda bir açık alan sistemi oluşturan,
- Merkezi plan sistemi bağlamında; mekânlara ulaşım ve dolaşımı sağlayan,
- Mekânsal biçimlenmeyi kolaylaştıran,
- İçe dönük bir açık mekân kurgusunu ortaya koyan,
- Sosyal yapılarda tampon görevi gören bir çekirdek mekân olan,
- Yeşil alan özelliğiyle görsel estetiği sağlayan,
- Mekânları toplayıcı, dağıtıcı ve bağlayıcı özelliği olan, işlevsel, simgesel, estetik değerlere sahip bir mekân türüdür.

Tüm bu çıkarımlar, avlunun yararlılık ölçeğinde ki değerlendirilmeleri için kullanılmıştır (Okuyucu, 2011: 74-75).

Tarihi yapı süreçleri içerisinde, avlu mekân tasarımını, mimari açıdan değerlendirdiğimizde, avlu kullanımının yapılara çok amaçlı kullanım esnekliği sağladığı görülmüştür. Antik çağlardan itibaren avlunun, dış ve iç mekânların birbiriyle olan ilişkilerini düzenleyen, geçişleri sağlayan, iç mekânların kapalılığını kıran ve dış mekânların sınırsızlığını bozan bir mekân halini aldığı gözlemlenmiştir.

Tarihi yapı türlerinin hemen hepsinde avlulu mekân çözümüne gidildiği ve avlunun, yapının kütsel şeklini etkilediği görülmüştür. Yapıların tasarımında,

mimariye kazandırmış olduğu mekânsal çözümlerinde, form, fonksiyonellik ve simgesel etkileriyle, avlu tasarımı özel kılınmıştır (Okuyucu, 2011: 53).

Gür ve Düzenli'nin *“İlköğretim Okullarının Tasarımında Yer Seçimi Kararları ve Dersliklerin Yönlenmesi İle İlgili Öneriler”* ve Okuyucu'nun *“Çağdaş Eğitim Yapılarında Avlunun Gösterge Bilimsel Açıdan Değerlendirilmesi”* adlı çalışmaları, eğitim faaliyetinin yürütüldüğü yapılarda, avlulu mekân tasarımının, öğrenci davranışları üzerinde, olumlu etki yarattığını ortaya koymaktadır. Görsel bilime dayalı olarak yapılan, bu iki araştırma çalışmasında, net olarak avlulu mekân tasarımının faydalarını görmek mümkün olmuştur.

Yine bu verilerden yola çıkarak, tez için konu olan, bu eğitim mekânının işlevsel hale getirilmesinin, sonuçlarının yarar sağlayacağını ifade edebiliriz. Bu gerçekleştirme sırasında yapılacak tüm eylem ve müdahaleler bir proje bütünlüğü içerisinde şekillendirilip, birbirini tamamlar şekilde olduğunda, yenilemeyle tasarlanacak avlu mekânının, akademik ortamda bulunan öğrencilerin, davranışları üzerinde olumlu etki yaratması mümkün olabilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE AVLULU YAPILARIN ANTİK ÇAĞDAN GÜNÜMÜZ ESKİ ANTAKYA EVLERİNE GELİŞİMİ

2.1. Antik Çağ Mimarisinde Avlu Tasarımı

Roma evlerinin tipik özelliğinin avlulu bir çözüm sunması Hellenistik dönem öncesinden başlayarak çok uzun süreli bir geleneğe bağlanır. Antik kentlerin sosyal ve siyasal koşullarla beraber gelişimi, değişimi Anadolu konut mimarisindeki avluların yapılarını da etkilemiştir. Akdeniz Evlerinin değişmez parçası avlular uzun bir gelişme sürecinden, Hellenistik dönemde üstü açık avluların dört yanı **portiko**³ ile çevrelenmiştir (Zeyrek, 2005: 49).

Roma kent evleri farklı gelenek ve göreneklere yansıtmasının yanında, orta sınıf klasik bir konutta, bir tanesi daha büyük odalarla çevrili, üzeri açık bir avludan oluşmaktaydı. Yağmur sularının toplandığı bir avlu ya da atrium, merkezdeki mekân, başoda olarak tanımlanmıştır. Zamanla bu yağmur sularının toplandığı bölüm açık bırakılmış, diğer bölümlerin üstü kapatılmış, su haznesinin etrafında dört ya da daha fazla sütunlarla çevrili galeri oluşturulmuştur (Wheeler, 2016: 125-126).

Antik çağda ilk yazılı belge olarak, “Vitruvius'un Mimarlık Üzerine On Kitap” adlı eserinin altıncı bölümünde açıkladığı konutlarda, mekân planlamasını giriş avlusu ve sütunlu avlular ile ortak kullanımlar oluşturarak (Resim: 5) çözdüklerinden bahseder (Vitruvius 2015: 9-11).

2.2. Antik Çağda Kentlerin Kurulumu, Polis Kavramı ve Agora

Antik dönemde **polis**⁴ kavramı: Pausanias M.S. 2. yüzyıl'da yazdığı “*Peri des Helladas*” adlı eserinde bir yerleşimin polis olması için gerekli birimlerin resmi yapılar, gymnasium, tiyatro, agora, çeşme, çeşmeye ulaşan su yolları olması gerektiğini bildirir.

Siyasal ve toplumsal yaşama tam ve etkin olarak katılan yurttaşların ortaya çıkması ile birlikte kentin mimari gelişimi de değişir. Hellenler de kentin merkezi agoradır. Agora halkın biraraya geldiği ve toplandığı yer anlamındadır. Anlamı “toplanma”dır (Wycheley, 1993 :6).

³ **Portiko**: Stoa yada Kolonad.

<https://www.aphrodisias.org/arkeoloji-terim-sozlugu> (Erişim Tarihi: 18.02.2019)

⁴ **Polis**: Belirli bir sınıra sahip alanın içerisinde, benzer etnik kökenden gelen toplumun meskenidir. https://www.academia.edu/11868863/Antik_Yunanda_Polis_ve_Kolonizasyon (Erişim:19.11.2018)

Agora, Antik Yunan kentlerinde, şehirle ilgili politik, dini, ticari her türlü faaliyetin gerçekleştiği, tüm kamu binalarının etrafında sıralandığı halka ait geniş açık alan olup, Helenistik dönemde şekillenip Roma İmparatorluğu'nda ortaya çıkan forumların öncüsüdür. İlk agoralar şekil olarak son derece basit olup, bir kürsü ve oturma yerleri bulunan mekânlar coşkulu konuşmalara sahne olmaktadır. Dini içerikli şenlikler ve tiyatro gösterileri de ilk zamanlar agorada düzenleniyordu.

Polis, Hellenler siyasi, ticari ya da toplumsal işleri için agora da toplanırlar. Hellen kentinin karakterini veren konumu, biçimi ve düzeni değildir. Hellenlere özgü belli temel öğeler başta da agorasının olmasıdır (Wycherley, 1993: 6-10).

Antik dönemde herhangi bir yerleşim alanının kent olabilmesi ve polis kavramı ile adlandırılabilmesi için **gymnasium**⁵, tiyatro, agora, çeşme gibi belli bir takım niteliksel özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Bu tez çalışmasında antik dönem yerleşimi, polis olarak adlandırılan kent yerleşimlerinin ana fikrinden yola çıkarak, üniversite içindeki bu alanda bir agora niteliği oluşturmak amaçlanmaktadır. Böylece kısmen de olsa öğrencilerin değişik ihtiyaçlarını karşılayan bir sosyal mekân olması sağlanabilecektir.

2.3. Antik Hellen ve Roma Konut Mimarisi

Hellenistik ve Roma Dönemi konut mimarisinde içe dönük, dışa kapalı plan yaygındır. Günlük yaşamın büyük bölümünü evde geçtiğinden çok sayıda geniş mekâna sahip konutları daha yaşanır kılmaktadır. Anadolu ve Akdeniz Bölgesi konutlarında gölge sağlayan portiklerle çevrelenmiş iç avlulu evler, bu bölgenin konut mimarisinin en önemli kısmıdır (Zeyrek, 2005: 33-75). Antik dönem kaynaklarından avluların konumunun evin güney bölümünde yer aldığı bilinir (Vitruvius 2015: 135-140).

Hellenistik dönemde dört yanı portiko ile çevrili avlu tipi yaygınlaşır. Bu tür evlerde zenginler ikamet etmektedir (Zeyrek 2005: 38). Hellenler'de gelişen peristylumlu avlu, Roma'da aristokratların evlerinde bulunur. Antiokheia, Ephesos, Side ve Perge'deki peristylumlu avlular Hellenistik dönem etkisinde yapılmıştır. Antiokheia evlerinde prostas tasarımı bulunur (Zeyrek 2005: 40).

⁵ **Gymnasium:** Antik Yunanistan'da halka açık yarışmalara katılan atletlerin beden eğitimi için düzenlenmiş, çevresinde revaklı avlular bulunan büyük bina. Bu yer aynı zamanda sosyalleşme ve entelektüel uğraşlar için de kullanılırdı.
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Gymnasium_\(Antik_Yunanistan\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Gymnasium_(Antik_Yunanistan)) (Erişim:09.01.2019)

Prostaslı ev, prostas arkasında başka bir odayla bağlantılı, ancak prostasa yalnız bir odanın açıldığı iki oda ve avludan oluşmaktadır (Zeyrek 2005: 37).

Romalılarda kentlerin genel dokusunu saray, villa, yüksek katlı ya da tek katlı ev tipleri meydana getirirler. Vezüv Yanardağının altında kalan Pompei’de ki evler, Roma mimarisi hakkında bilgi edinilmesini sağlamıştır. Anadolu’da ve İtalya’da bulunan Roma evleri Hellenistik Çağ’ın etkisindedir ve evler sütunlu bir iç avlu çevresinde olacak biçimde yapılmıştır. Roma evlerinin yaşam düzeninde; ortada sütunlu, genellikle üstü açık bir iç avlu (atrium denilen) ve etrafında odalar, ortada havuz ve geride ise bahçe bulunmaktaydı. Yer döşemeleri mozaikle kaplı, duvarlar ise freskolarla süslüydü.

https://www.academia.edu/16207190/ROMA_2 (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

Roma dönemi avlulu ev karakteri izlerini Yunan mimarisinden aldığı görülmektedir. Genel Yunan evleri bir avlu etrafında dizilmiş yatak odaları kilerler ve bir mutfaktan oluşuyordu. Yunan kültüründe evler diğer uygarlıklara kıyasla çok daha büyük olmuştur her bir evin, yaklaşık 230–250 m² olduğu görülmektedir (Genel olarak bk.: Wycherley, 1993).

2.4.Domus Italica Planı

Anadolu konut mimarisine etkileri olan Romalıların; Hellenistik dönemden kalan gelenekleri sürdürmüş oldukları ve mimariye bu etki ile yaklaştıkları gözlemlenmiştir. Mimari planlarının esasları Hellenistik karakterde olup, evlerine yeni unsurlar eklemişlerdir. Roma imparatorluğunun merkezinde ve yakın bölgelerinde domus italica planı olarak farklı bir avlulu ev planı gelişmiştir. (Resim 6) Bu Roma konut planlarında Hellen etkisini **peristylum**⁶ **atrium**⁷ (avlu), **hortus**⁸ ve **tablinum**⁹ olarak görmekteyiz (Zeyrek, 2005: 42). Eski Roma’da Domus (villa ve konut) olarak

⁶ **Peristylum:** Bir avluyu ya da yapıyı çevreleyen sütun dizisi.

http://www.acikders.org.tr/file.php/100/Lectures/PDF/Ders_5_Notlar.pdf (Erişim Tarihi:12.07.2018)

⁷ **Atrium:** Evin önemli konuklarının ağırlanıp, resmi iş görüşmelerinin yapıldığı yer.

http://www.acikders.org.tr/file.php/100/Lectures/PDF/Ders_5_Notlar.pdf (Erişim Tarihi:12.07.2018)

⁸ **Hortus:** Antik Roma’da bahçeye verilen ad. Planı ve stili bugünkü bir İtalyan villasının bahçesine benzeyen hortus’un en belirgin unsurları dolaşma yolları, asmalar, heykeller, çeşmeler, ağaçlar ve yaz evleridir.

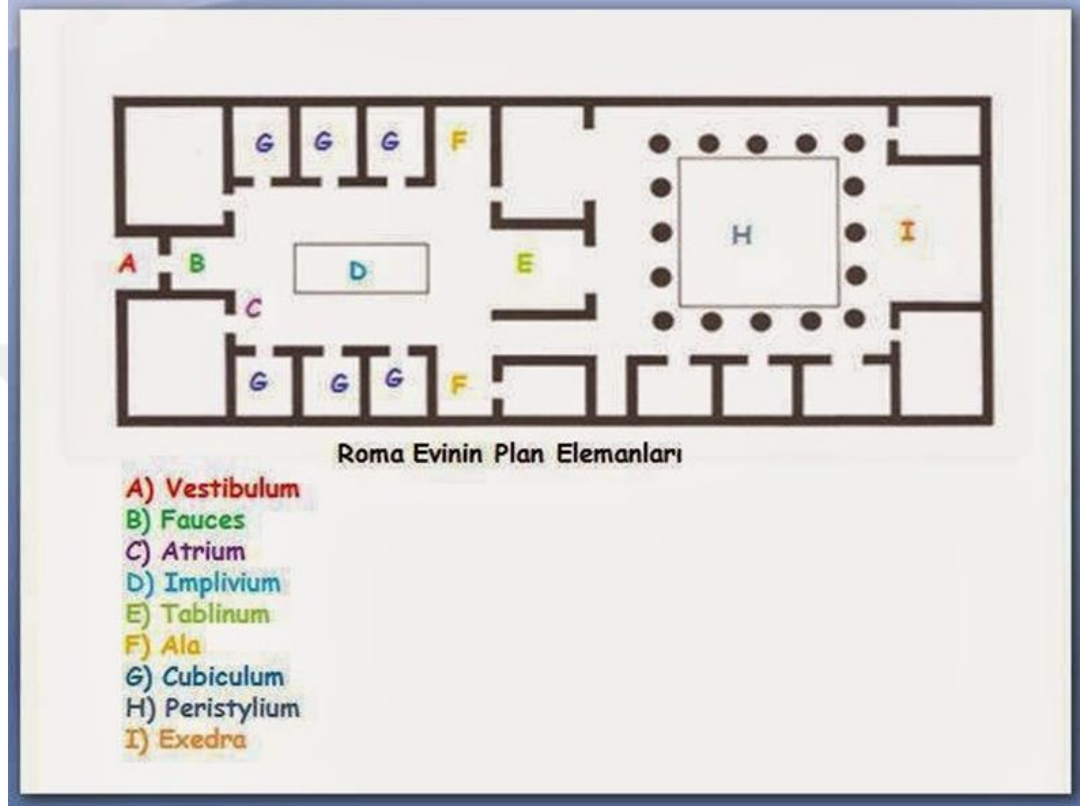
http://www.acikders.org.tr/file.php/100/Lectures/PDF/Ders_5_Notlar.pdf (Erişim Tarihi:12.07.2018)

⁹ **Tablinum:** Fauces ve atrium’la aynı ekseninde olan odadır. Önceleri büyük yatak odası olarak kullanılırken daha sonra aile arşivinin saklandığı oda durumunda oldu. http://www.acikders.org.tr/file.php/100/Lectures/PDF/Ders_5_Notlar.pdf (Erişim Tarihi:12.07.2018)

adlandırılan özel yapılara ait plan ve 3 boyutlu çalışmalara bakarak dönemin yapıları hakkında belli bir yorum yapmamız olanaklı olacaktır. (Resim 5, 6)

Resim 5

Roma Evinin Plan Elemanları

Kaynak: <http://tarihtekisanat.blogspot.com/2013/12/roma-konut-mimarisi.html>

(Erişim Tarihi: 28.02.2017)

Eski Roma’da Domus (villa ve konut) olarak adlandırılan özel yapılara ait plan ve 3 boyutlu çalışmalara bakarak dönemin yapıları hakkında belli bir yorum yapmamız olanaklı olacaktır (Resim 5, 6).

Evin sokak giriş bölümü; Vestibulum (A), atriuma geçiş holü; Fauces (B), geçiş holünden sonra etrafında küçük odaların bulunduğu kamusal ve özel alan olan ortasında su toplama havuzunun olduğu bölüm; Atrium (C), atrium ortasındaki yağmur suyu toplama havuzu; Impluvium (D) olarak adlandırılmaktadır (Resim 5).

Atriumlu evlerin bir kısmında havuzunun etrafında sütunlar bulunmamaktadır, tavan açıklığının geçişinde sütun yerine güçlü mertekler kullanılmıştır. Atriumun üstünün açık olduğu bu tavan kısmına Compluvium denmektedir (Resim: 6). Burası gökyüzüne açılan bir pencere gibidir. Compluvium sayesinde kapalı odalara ışığın girmesi ve impluviuma su toplanması sağlanmaktadır (Resim 6).

Atriumun etrafında simetrik şekilde dizilmiş küçük odalar; Cubiculum (G) bulunur, buralar genelde yatak odalarıdır. Cubiculum'un yakınındaki atrium'a açık oturma odaları; Ala (F) ataların portre büstlerinin olduğu odadır. Ev sahibinin misafirleri resmi olarak karşıladığı ana kabul odası; Tablinium (E). <https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/> (Erişim: 18.02.2019)

Resim 6

M.S. 1. Yüzyıla ait Roma evi görüntüsü ve bölümleri

Kaynak: <https://www.thinglink.com/scene/589727650486943744> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

Romalıların Hellenistik planı, peristyl avlulu konutları devam ettirmelerinin, geleneğe sıkı sıkıya bağlı olmalarının nedenini; bu avlulu yaşamı ortaya çıkaran koşulların devamlılığına bağlamak gerekir. Bu bağlılık Anadolu'daki evlerin planında da etkisini korur. Bu evlerde yaşamın çoğunlukla avluda gerçekleştiği ve günlük işlerin burada yapılmakta olduğu bilinir. Bunun için avlunun bir köşesinde bir ocağın olduğu, su ihtiyacı için avludaki olan çeşme ve sarnıcın kullanıldığı, çoğu zamanda çatı oluklarından gelen yağmur sularının biriktirildiği bilinmektedir. Evin sokaktan avluya direkt açılan bir kapısı bulunmamakta, avlu ile kapı arasında bir koridor bulunmaktadır. Avlu ile evin odalarının aydınlatılmasının ve havalandırılmasının sağlandığı, en önemlisi törensel fonksiyonların yapıldığı yer avlu mekânıdır (Zeyrek, 2005: 34).

2.5.Pompei'de Bulunan Atriumlu Vetti Evi Planı

MÖ 7. yüzyılda kurulmuş varlıklı Romalıların yazlık evlerinin olduğu İtalya'nın en popüler tatil yeri, Pompei'de önde gelen şarap tüccarları **Aulus Vettius Restitus ve Aulus Vettius Conviva** tarafından, modern dönemde restore edilmiş Vettiler Evi plan şeması olarak farklıdır (Resim: 7, 8).

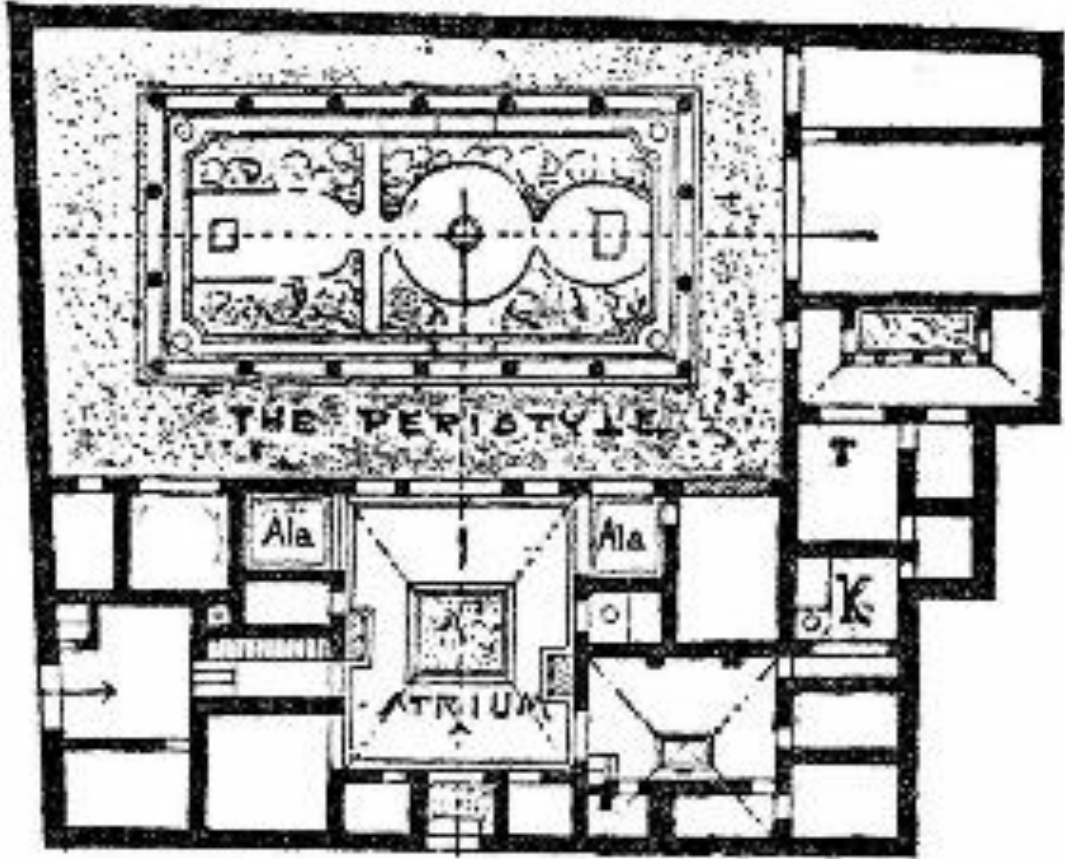
<https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/#more-1934>

(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

Evin planı dikdörtgen form olmayıp, sıkışık ve karmaşık bir plan oluşturulmuştur. Giriş, geniş ve derin bir impluviuma sahip atriuma açılır. Atriumda bir tablium yoktur; onun yerine doğrudan peristylium bahçeye geçilmektedir.

Resim 7

Vetti evi planı

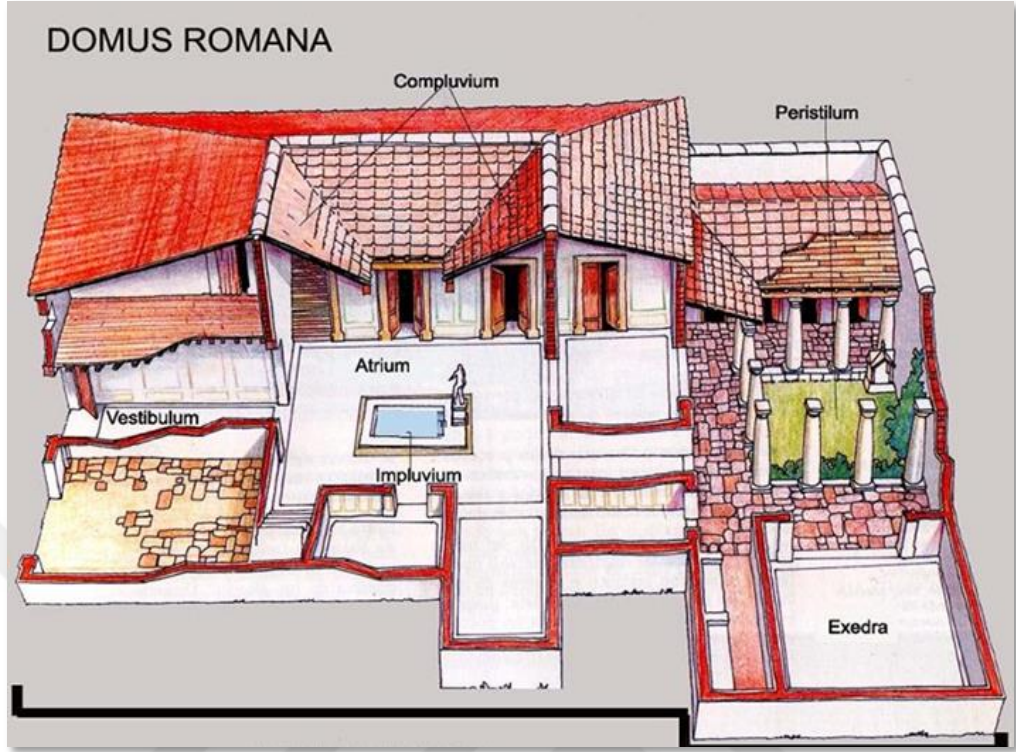

Kaynak: <https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/#more-1934>

(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

Resim 8

Vetti evinin 3 boyutlu görüntüsü

Kaynak: <http://latiniparla-latiniparla.blogspot.com/2011/12/la-domus-romana-y-la-insula.html>

(Erişim Tarihi: 28.02.2017)

Bu evin planında en önemli odak noktası, ev girişinden doğrudan görülen atrium (Resim 9) ve açık çimenli bahçenin olduğu etrafı sütunlarla çevrili bölüm olan Peristylium atriumdur. Bu merkez bahçede, bitkiler, mermer heykeller ve çeşmeler çekici bir görüntü oluşturmaktadır (Resim10). Bahçenin etrafındaki sütunlarla çevrili geniş bölüm, yazın gölgelikli serin alan, kışında yağmurdan korunaklı bir tür dışarıda oturma alanı olmaktadır. Odaların birçoğu bu avluya bakmakta ve bu odaların büyük kısmında duvar muhteşem freskler ile süslenmektedir (Resim 11).

Peristylium: Roma evlerinin içindeki açık avlulu çimenli bahçenin olduğu etrafı sütunlarla çevrili bölüm, *Peristylium* bu tez çalışmasındaki avlu karakterine mimari tasarım olarak yön veren unsurlardan biridir (Resim 10).

Sütunlarla çevrili bu avlulu bölüm, Roma antik çağ dönemi içinde evin en cazip olduğu yer olarak gösterilir. Burada çiçekler, çalılıklar, çeşmeler, heykeller ve balık havuzları bulunabilir. Bu detaylar, avlu tasarımının oluşturulmasında ve mimari formun belirlenmesinde kimliksel değer oluşturacaktır.

<https://dusunmekvepaylasmak.blogspot.com/2011/01/roma-konut-mimarisi-ozel-konutlar.html> (Erişim tarihi:20.02.2019)

Resim 9

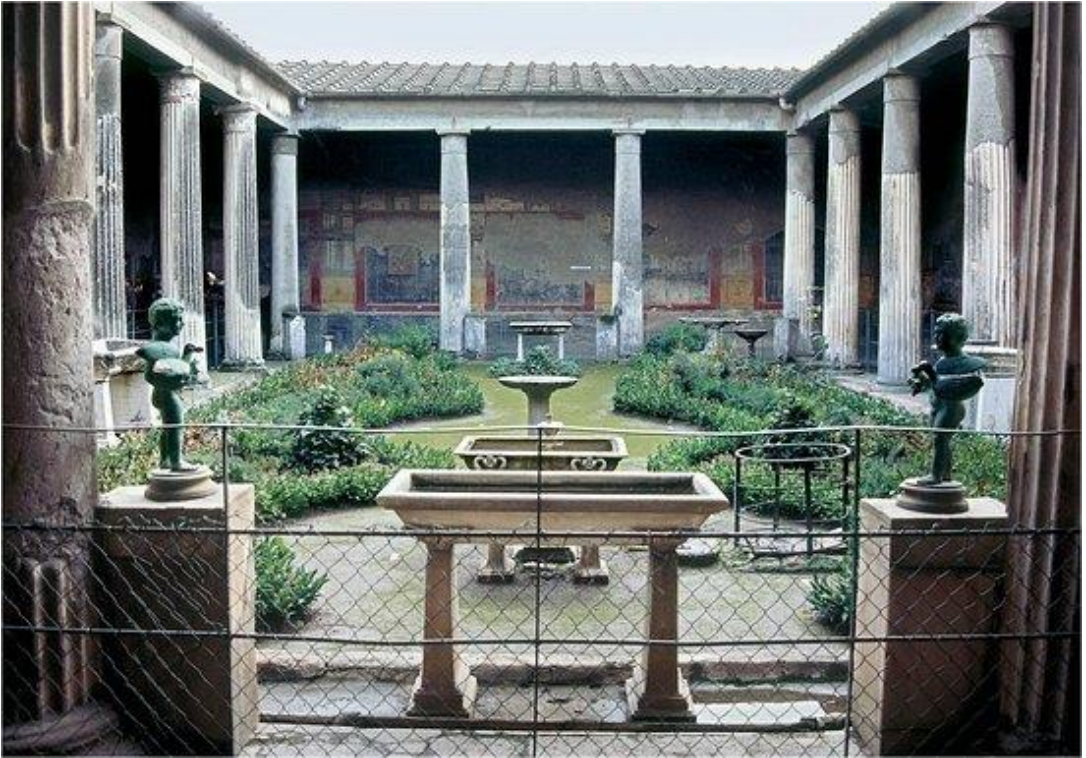
Vetti evi atrium

Kaynak: <https://www.ancient.eu/image/1105/house-of-the-vettii-pompeii/>(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

Resim 10

Vetti evi peristylumlu avlu

Kaynak: <https://www.ancient.eu/image/1105/house-of-the-vettii-pompeii/>(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

Resim 11

Vetti evi duvar freskleri

Kaynak: <https://www.ancient.eu/image/1105/house-of-the-vettii-pompeii/> (Erişim Tarihi: 20.02.2019)

Vetti evinin (Resim 9) da görülen fotoğrafından da anlaşılacağı üzere; ortada derin olmayan bir havuz **Impluvium**, üstü açık tavan **Compluvium**, yaşam alanı **Atrium** bulunmaktadır. Bu evde bir yüzü atriuma bakan büyük misafir ve toplantı odası **Tablinum** olmadığından, atrium sadece evin değişik bölümlerini birbirine bağlayan bir giriş holü olarak hizmet vermekte, buradan, doğrudan sütunlu avluya geçiş görülmektedir. Bu avlulu ve **Peristylumlu** şema; evin mimari planı, Romalı zenginlerin ev yaşantısı ve yaşamsal konforu hakkında bizlere detaylı bilgi sunmaktadır.

<https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/#more-1934>

(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

2.6. Antik Çağ Evleri ve Eski Antakya Evlerinin Plan Şeması Anlamında Değerlendirmesi

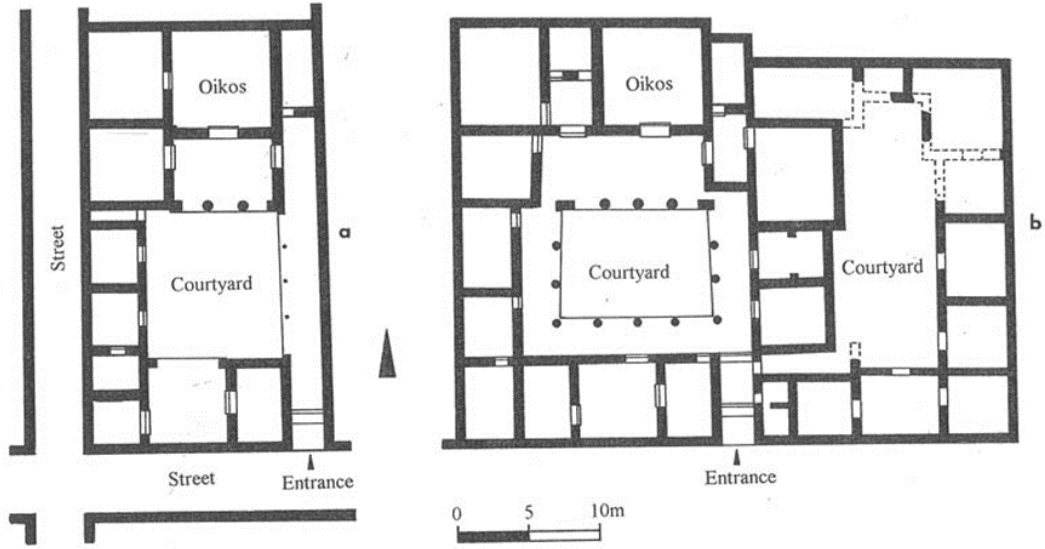
Antakya özellikle Roma ve Bizans imparatorlukları dönemlerinde, doğunun en önemli kenti ve ilgi odağı olmuştur. Bu sayede kent önemli sayıda birçok yeni yapılarla donatılmış ve güzelliğinin, ihtişamının daha çok artması sağlanmıştır.

Roma evlerinin plan özelliklerinin Antakya Evlerinin geleneksel ev mimarisine etkileri anlamında baktığımızda, yapılmış olan konutların plan çözümlerinde;

fonksiyon olarak benzerlikler bulunmaktadır. Yine aynı şekilde estetik, malzeme ve kültür bakımından dönemsel zenginliklerin birçoğunun aktarılmış olduğunu görmekteyiz. Antakya civarında 1932/1939 yıllarında yapılan kazılarda Antik çağda inşa edilen evler hakkında bilgiler edinilmiştir. Bu kazılarda Roma Çağına ait M.S. 2. ve 4. Yüzyıllara ait ev bulguları elde edilmiştir (Resim 12).

Resim 12

Antik dönem avlulu evleri, kazılarında ortaya çıkan plan şeması

Kaynak: <https://slideplayer.biz.tr/slide/13645783/> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

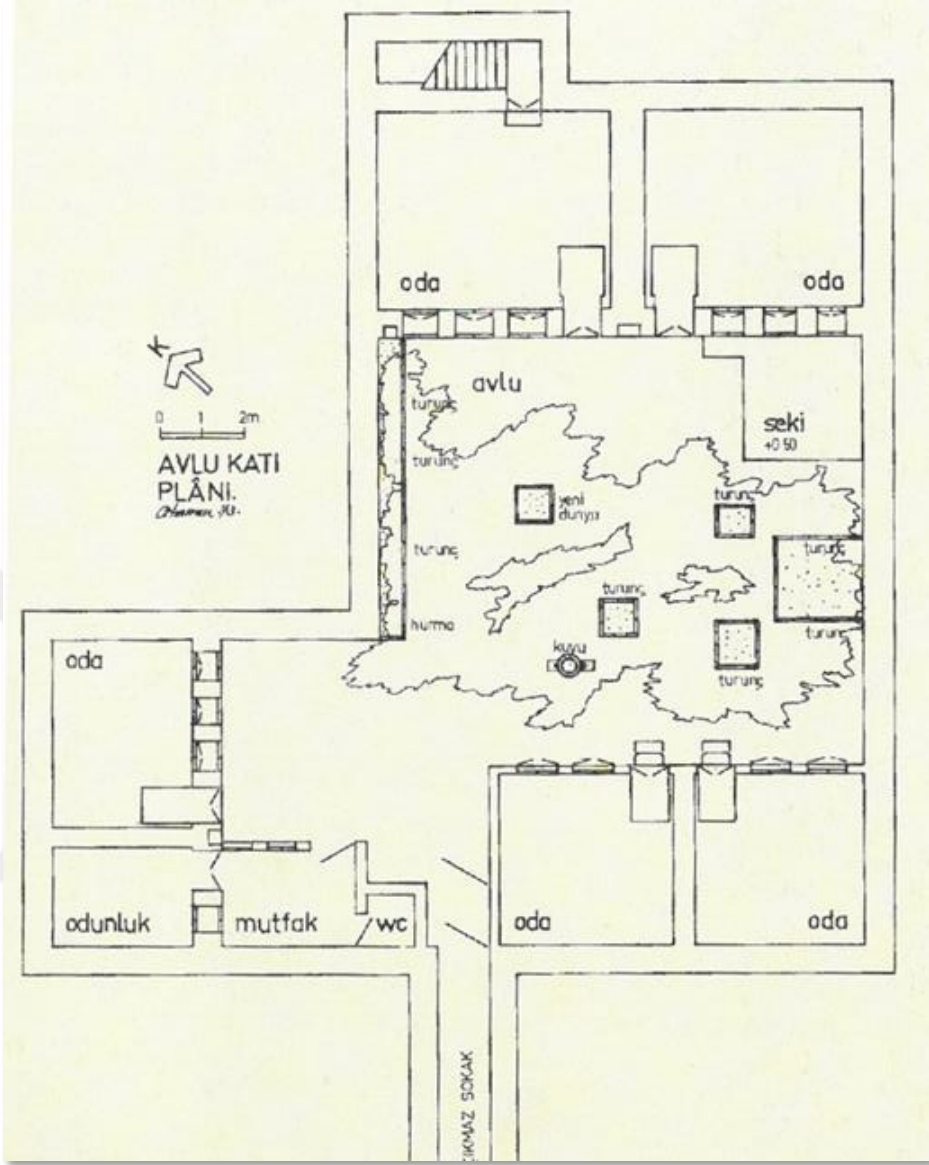
Antik çağ Antakya Evleri Roma döneminin karakteristik ev örneklerini işaret etmektedir. Bu evlerin planlarında genel karakter olarak odaların atrium (avlu) boşluğundan ışık ve hava aldığı, dışa kapalı fakat içe dönük olan bir mimari çözümler taşıdıkları görülür (Demir, 1996: 233-334).

Roma Çağı evlerinin karakteristik kurgusunu oluşturan elemanlar, avlunun etrafını çevreleyen kolonad, peristylum avlulu ev şemaları Eski Antakya Evlerinde de vardır. Antik Çağ evlerinin değişmeyen ortak özelliği; evin büyüklüğü odalarının sayısı ne olursa olsun, ana unsur olarak avlularının varlığıdır. Hemen hemen tüm odalar bu avludan ışık ve hava alır. Dışarı ile ilişki sokak kapısı dışında herhangi bir yerle olmayıp, evin planının temel çözümü içe dönük tarzda yapılmaktadır.

Avlulu ev mimarisinin en önemli fonksiyonu iklimsellik olarak görülmekte, ayrıca rüzgâr ve ışık alma gibi teknik planlama özellikleri bulunmaktadır. Bitişik bir nizamda oluşturulan plan şemaları ve her evin içinde olan avlu tasarımları sayesinde yer kaybı önlenmiştir.

Resim 13

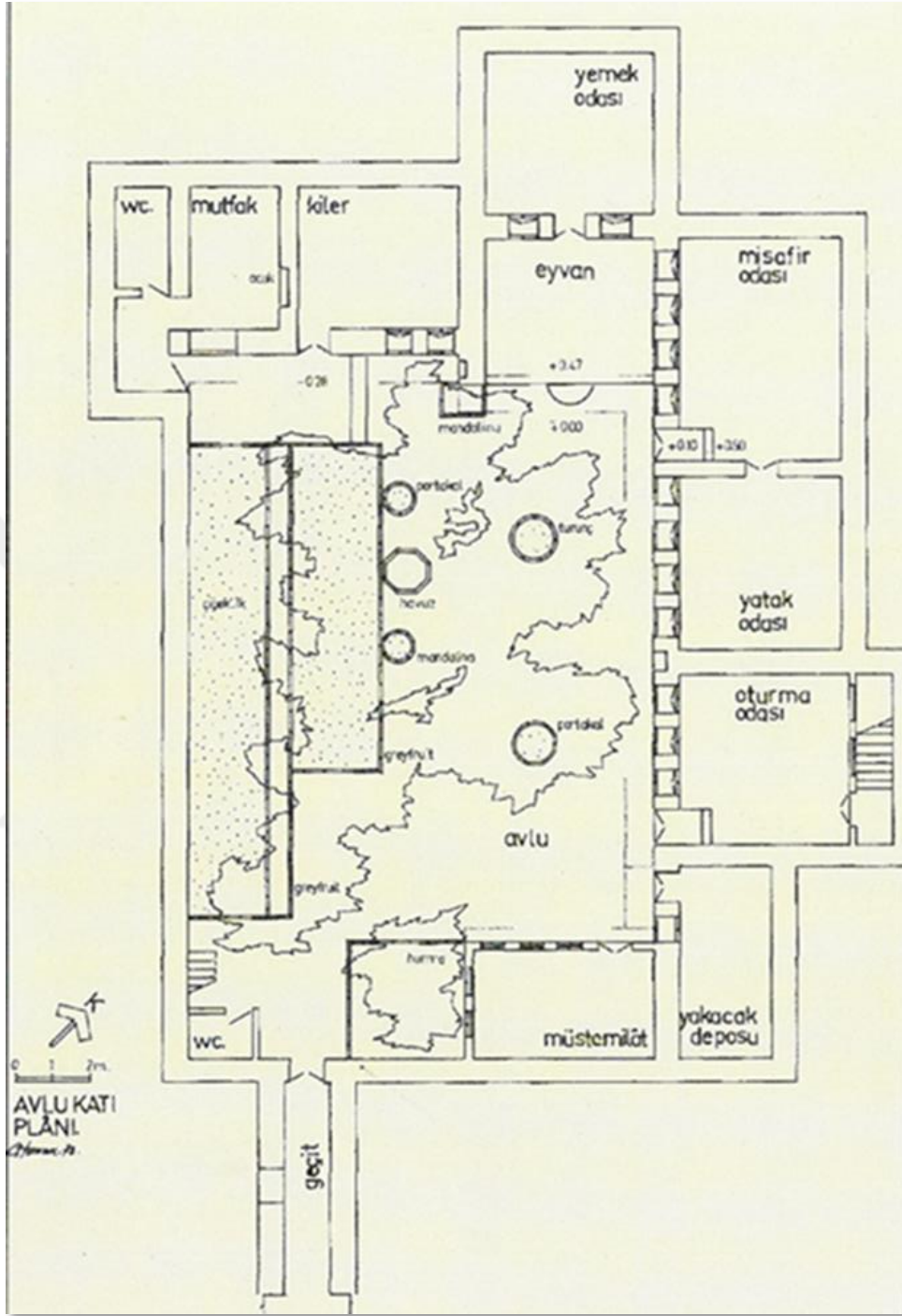
Karakteristik eski Antakya avlulu evlerine ait plan şemaları

Kaynak: Demir, 1996: 272

Resim 14

Karakteristik eski Antakya avlulu evlerine ait plan şemaları

Kaynak: Demir, 1996: 296

Antik Çağ Roma evlerinin (Resim 13, 14) görüldüğü gibi plan izleri asırlar sonra yapılmış Eski Antakya Evlerinin planlarında görülmüştür. Bir avlu etrafında çevrelenen odalar, dışa kapalı içe dönük yaşam tarzı anlayışı ile tasarlanan evler, zemininde bordür süslemeli mozaik karolar, avlunun ortasında su havuzu bizlere Antik Çağ Roma villasını çağrıştırmaktadır (Resim 10).

Çok fonksiyonlu avlulu konut yapısının önemi günümüzde de Eski Antakya Evlerinde görülen plan yapısıyla anlaşılabilir. Evlerin plan yapısıyla anlaşılabilir.

Eski Antakya evleri Roma villalarının da olduğu gibi genelde iki katlı, sokak ile ilişkisi kısıtlı, yüksek duvarlı, içine girilmeden evin zenginliğinin anlaşılacağı şekilde yapılmıştır (Resim 15).

Resim 15

Bugün ev olarak kullanımı devam eden, eski Antakya avlulu evi örneği.

Kaynak: https://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Turkey/Mediterranean/Hatay/Antakya/photo_1047829.htm (Erişim Tarihi:22.10.2018)

Günümüzde Eski Antakya Evleri yalnızca ev olarak değil, otel, restoran, kafe ve bar gibi turizme hitap eden olarak ömrünü devam ettirmektedir (Resim 16, 17). Özellikle mimari karakterdeki avlunun mekânlara kazandırmış olduğu işlevsel katkısından, çok amaçlı istifade edilebilmektedir.

Antik kent mimarisinin, genel karakteristik özelliklerini yansıtan eski Antakya Evleri, yüksek taş duvarlı dış yapısı ve içerisindeki avlu etrafında odaları ile günümüzde de halkın yaşayış biçimini, gelenek ve göreneklerini yansıtmaktadır. Aynı zamanda günümüze kadar gelen bu ev yapıları, tarihi kimliğimizin ve kültürümüzün bir parçası olarak, kültür turizminin zenginleşmesine aracılık etmektedir.

Her şehrin kent kimliğinde var olmayan tarihsel ve kültürel dinamik, Eski Antakya Evlerinin özgünlüğü dolayısı ile bu tez çalışmasında bize rehberlik yapmaktadır.

Resim 16

Bugün otel olarak kullanılan eski Antakya avlulu sabunhane örneği.

Kaynak: <http://www.turizmglobal.com/savon-hotel-antakyanin-gizli-mucevheri/>

(Erişim Tarihi:22.10.2018)

Resim 17

Bugün restoran olarak kullanılan eski Antakya avlulu evi örneği.

Kaynak: https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g312729-d8592970-i226055696-Antakya_KahvaltI_Evi_Hatay_Sultan_Sofrasi-Antakya_Hatay_Province_Turkish.html
(Erişim Tarihi:22.10.2018)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM UYGULAMA İÇİN ÖRNEK YAKLAŞIM

3.1.Bauhaus Okulu Kuruluş Düşüncesi

Bauhaus Okulu, 1919 yılında Almanya’da endüstrileşme ile belirginleşen sanatta ve teknik konularda fark edilen ayrışmayı yeniden birlikteliğe dönüştürecek bir üretim modeli oluşturmak amacıyla kurulmuştur. Bauhaus’un temel düşüncesi, bir eğitim hareketi olma ötesinde, disiplinler arası bütünleşme mantığıyla, sanatla zanaatı bir araya getiren modernleşme programını ortaya koymaktadır. Bu anlayış güzel sanatlar ile uygulamalı sanatlar arasında bir etkileşim yaratmayı amaçlıyor ve sanatçıya yaşadığı toplum içinde sorumluluk yüklüyordu. Yine aynı amaç doğrultusunda sanatçıyı kendi toplumunda bilinçlendirmeyi hedefliyordu (Bulat, Bulat ve Aydın, 2014: 106).

Bauhaus bir eğitim modeli olmakla birlikte, kültürel, ekonomik ve toplumsal modernleşmeyi de ifade eden bir harekettir. Bu hareket giderek Cumhuriyet’in kurucu kadrolarını etkilemiş; sanayi, sanat, eğitim ve kültür politikaların reformunda, modernleşme çalışmalarına katkıda bulunmuştur. Türkiye’de günümüz çağdaş eğitim yapısında Bauhaus’un etkilerini ve bu modelle yetişmiş kadroları görmek mümkündür.

1933 Nazi baskısının ardından, Bauhaus Okullarının Almanya da kapanması ve eğitimcilerin kaçıışı ile birlikte kabul gördükleri dünyanın birçok yerindeki tasarım okulunda bu anlayış çeşitli disiplinleri düşünsel ve eylemsel olarak etkilemiştir.

Bauhaus akılcılığı ile ülkemizde gerçekleşen eğitim reformları Köy Enstitüleri, Gazi Terbiye Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi gibi güzel sanat ve uygulamalı sanat akademilerinde benimsenmiştir. Bu okul var olan sistemden bağımsız olarak, kendine özgü bir sistem gerçekleştirmekle görülmemiş bir başarı kazanmış ve haklı bir üne kavuşmuştur.

https://www.iletisim.com.tr/kitap/bauhaus-modernlesmenin-tasarimi/8214#.XGAY_1wzZPZ (Erişim Tarihi: 02.02.2018)

Bauhaus Okulu sadece bulunduğu dönemde değil, daha sonraki dönemlerde de sanat ve tasarım eğitimi alanlarına yansımıştır. Farklı kavram anlayışı ile sistemini kurup, kendine özgü sanata bakış açısı yaratan Bauhaus’un, sıradanlaşan sanata ve eğitimine yeni bakış yolları ve çok boyutlu bir perspektif kazandırması önemlidir (Bulat vd., 2014: 105).

“Esas maksadım keyfi bir şekilde ihtisaslaştırılmış bir iki sınıf yerine ferdin tabii kapasitesini bütün okul boyunca süren bir öğretim esasına dayayan ve hayatı bir bütün kozmik birlik olarak kavramak imkânını veren bir çalışma prensibi idi.”

Walter Gropius Yeni Mimari kitabında ana hedefini yukarıdaki ifadelerle açıklarken; sanat ve zanaat birlikteliğini gerçekleştirme ve ülke ekonomisine katkıda bulunma gayesi ile tasarımcı yetiştirme olanağını vurgulamıştır.

“Bauhaus: Talebelerine içinde yaşadıkları devrin şuurunu aşlamak ve onları bu şuurun en açık ifadesi olan tip formları pratik maksatlarla kullanma yolunda doğuştan sahip oldukları zeka ile sonradan edindikleri bilgileri beraber kullanmaya alıştırmak” (Gropius, 1967: 32-56).

Anlaşılacağı gibi Gropius, Bauhaus Okulunu oluştururken mimari bütünselliğe hizmet edecek el ve göz pratiğini geliştirmek için uygulamalı egzersizlerin olduğu endüstriyel tasarıma dönük bir eğitim kurumu düşünmüştü. Öğrencilere hem manevi sorumluluk duyguları verilmekte, hem de pratik öğretim ile basit alet ve makinalarla gerekli el becerileri kazandırılmaktaydı. Üç senelik bir pratik çalışma ile sanatkârlık sertifikasından daha yüksek Bauhaus çıraklık durumuna aday hale gelen öğrenciler, düşünsel, teorik çalışmalarını pratik çalışmalarla şekil verebilir duruma getirmekte ve yaratıcılıklarını geliştirebilmekteydiler (Gropius, 1967: 49).

Böylece mimarlık eğitimi, sanatı ve zanaati birleştiren idealize bir yöntemle atölye ağırlıklı dersler şeklinde düzenlenmişti. Öğrencilerin rehber öğretmen eşliğinde ancak bağımsız çalışması sağlanmıştı. Bu okulda atölyeler, güncel konuları yeni pratik projeler ve seri imalata uygun modeller hazırlamaya uygun şekliyle tasarlanmıştı.

Zorunluluk olmadan öğrenciler kendi istekleri doğrultusunda görsel algı ile yoğunlaşarak çalışmalarını gerçekleştirmiş ve kişisel becerilerini oluşturmuşlardır. Okulun amacı, sanatçıyı içinde bulunduğu toplumun sosyal konularında bilinçlendirmek ve sosyal sorumluluk duyguları ile kitlelerin sorunlarına çözüm bulmaları konusunda duyarlı hale getirmektir. *“Sanat Toplum İçindir”* düşüncesi bu anlamda hâkimdi (Bulat ve Bulat ve Aydın, 2014: 108-119).

3.2. Temel Tasarım

Bauhaus Okulunun günümüze kadar devam eden en önemli ürünü *temel tasarımdır*. Temel tasarımla birlikte, mimarlık ve ilgili disiplinleri, değişmiş ve modern mimari anlayışı oluşturmuştur. Bu yöntem, bir çeşit problem çözme eylemi olarak ele alındığında, yapılacak eyleme soyut ve kavramsal düşünmeyi vermektedir. Temel tasarımla, bir problemi analiz ederken, somuttan soyut ve kavramsal bir noktaya gelebilmek, daha sonrada tekrar somut bir noktaya dönebilmek mümkün olmaktadır (Erdoğan, 2016: 8-9).

ODTÜ Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Orhan Özgüner temel tasarımı şu şekilde özetlemektedir.

“Öğrenciye nisbet, ölçek, renk, ritm, denge, ahenk ve düzen gibi kavramlar verilmekte, bilhassa «mekân» (space) üzerinde durulmakta, bunların yanında teknik çizim ve perspektif kuralları öğretilmektedir. Bunları yaparken bilhassa 2 ve 3 boyutlu çalışmalar hazırlanır; şekil, form, malzemenin yüzey dokusu, renk, çeşitli yönlerdeki çizgilerin düzen, ahenk ve dengesi üzerinde çalışılır”.

<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/332/4715.pdf> (Erişim Tarihi: 17.08.2018)

Özgüner’in ifade ettiği bu kavramlar, Bauhaus Okulunda temel ders olarak verilen derslere koşturur. Tez çalışmasında problem için ortaya konan durum, avlu mekânının yeniden form ve fonksiyon bulması; temel tasarımın analiz yönteminde ki bakış açısı ile irdelenmiştir. Öncelikle somut durum tespiti yapılmış, sonrasında soyut kavramlar ile mekân için bir plan oluşturulmuştur. Bunun için görsel izlenimler, tespitler, fikir edinmeler ile öğrenme, bütünü ve ayrıntıları görme ile eleştirel bakış açısı ve yorum yapma gücü edinilmiştir. Böylece tasarımı oluşturacak tüm parçalar bir bütün olarak düşünülmüştür.

Örnek alınan yöntemi, Bauhaus Okulunun bir ürünü olarak görebilmekteyiz. Bu okulların kurulma amacında olduğu gibi tasarım, sanatı yaşamla iç içe sokan en büyük araçtır. Bu da öğrenci eğitmen birlikteliğiyle, uygulama ve sanatçı duyarlılığıyla, çevremizde olanlara sosyal sorumluluk duygusuyla yaşama geçirme şeklinde olduğunda daha da zenginleşecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM AKADEMİK BİR MEKÂNDAN AVLU TASARIMI VE UYGULAMA YÖNTEMİ

Mekânların ruhu vardır, sahipsiz her şey gibi mekânlarda sahipsiz ve bakımsız olduğunda, zamanla kirlenmeye, yıpranmaya, çökmeye gelişi güzel atıl alana dönüşmeye mahkûmdur. Bu ilk başta görünen fiziksel problemler, zamanla sosyal problemleri de beraberinde getirir.

Sahiplenilmeyen bir mekân; çevresini değersizleştirdiği gibi, dokunun bozukluğu, kimliksel olması gereken insanımızı da duyarsızlaştırır. Bu şekliyle çevresindeki çirkinliğin farkına varmayan ve umursamazlık içinde olan kayıtsız birey sayısı daha çok artar (Solak, 2017).

Tasarımlara değer katan en önemli unsurlar yerel kent yaşamında var olan, geçmiş yerleşimlerin özelliklerini ve kültürlerini yansıtan tarihi dokulardır. Söz konusu dokular ve yerel kimliğimiz gelecek kuşaklara aktarılması gereken en önemli kültürel zenginliklerimizdir. Bu nedenle tezin uygulamaya dönük oluşumunda, tarihsel ve yerel kimliğin, kültür zenginliğinin bir kısmının günümüze yansıtılması düşünülmektedir.

Farklı bireylerin, birlikte olacakları bir mekân tasarlarlarken günümüzün kentsel dokusu içerisinde bulunan bir mekân yerine yerel kültürü ve tarihi yansıtacak bir alan (mekân) tasarlamak daha yaşamsal ve ruhu olan bir anlayışı sağlayacaktır. Bu sayede de sosyal doku yıpranmak yerine zenginleşecektir. Ayrıca bu çalışma, akademik bir ortamda gerçekleştiğinden, bilimsel düzeyde kültür aktarımı açısından da son derece önemli olacaktır.

Akademik ortam bilgilerin sağlandığı, tartışıldığı, kıyaslandığı ortam olması nedeniyle, ortak faaliyetlere dayanmaktadır. Bundan dolayı ortak kullanıma ve birlikteliğe olanak veren mekânlara ihtiyaç vardır. Bu aynı zamanda akademik ortamların dokusunu da canlandıracaktır. Tasarımda bütüncül bir anlayışla, sadece sosyal ihtiyaca dönük mekân tasarımı değil, farklı öğelerinde tasarım içerisinde bulunması düşünülmüştür (Sağiroğlu ve Aysu, 2016).

Bu tez çalışmasında sosyal sorumluluk bağlamında kendimize sormuş olduğumuz;

- 1- Bulduğumuz ortamları güzelleştirmeden değerli kılmadan insanlarımızı (gelecek nesli) değerli kılmak mümkün müdür?
- 2- Günümüzde çevreyi hesaba katmadan, sadece insanlarımızı eğitmeye çalışmak ne kadar mümkün olabilir?

4.1. MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesi Arasındaki Avlunun Şu Anki Durumu

Resim 18

GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü

Kaynak: Yazar tarafından çekilen fotoğraf

Resim 19

GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü

Kaynak: Yazar tarafından çekilen fotoğraf

MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesi arasındaki avlu mekânı, yukarıda bulunan resimlerden anlaşılacağı üzere, mevcut durum ve görüntüsüyle işlevsiz yani kullanılmayan estetik anlamda da hoş olmayan bir durumdadır (Resim 24, 25, 26, 27).

Sanat eğitimi alınan ortamdaki bu görüntü ve fiziksel durum, sanatçı duyarlılığı ve sorumluluğu kazanmaya çalışan bir kişi olarak bizlere, tam bu noktada problemi görme sorumluluğu getirmektedir. Bu nedenle yukarıda ki bu iki basit soru ile kendi kendimize biz bu problemin hangi noktasındayız sorusu sorulmuştur.

Resim 20

GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü

Kaynak: Yazar tarafından çekilen fotoğraf

Resim 21

GSF ve Eğitim Fakültesi Avlu Görüntüsü

Kaynak: Yazar tarafından çekilen fotoğraf

4.2. Avlu Düzenlemesinin Tasarım Aşaması ve Uygulamaya Konma Biçimi

Akademi ortamında olan bu mekânın, tasarım aşamasında, form ve fonksiyon çözümünün de ortaya konulan ölçütler, bu tezin ana amacını oluştururken; aynı zamanda düzenlemenin uygulamaya konma biçimi de tezin bir diğer önemini ortaya koyacaktır. Bu nedenle uygulamaya konma biçiminde; çalışmanın özgünlüğüne değer katan ve örnek teşkil eden, bir yöntem hedeflenmektedir.

Bu tezin amacı için, yapılacak projenin tasarım anlayışında; kamusal bir öğrenci mekânı gerçekleştirileceğinden, peyzaj çalışmasında ölçütümüz, bu alanı kullananların ihtiyaç ve beklentilerine karşılık verebilmesidir. Mekânın üzerinde, algının ve dikkatin odaklanılması için, tasarımda; zeminden itibaren tüm nesnelerin dikkat çekici özelliklere sahip olması, arzu edilmektedir. Bunun için karakteristik bir dönem ile ilgili nesnelere, birbirinden farklı olacak şekilde, gruplandırarak çalışma yapılmaya özen gösterilecektir (Turgut, 2011: 185).

Basit, düzenli ve dengeli bir biçimde, algılarda sürekliliği hissettiren, izleyenin yani mekânı yaşayanın, anlamasını sağlamak, iyi bir bütün oluşturmak ana gayedir. Burada denge ile ilgili kastımız, nesnelerin oranlarıyla, boyutsal olarak farklı

durumları, malzeme, doku ve renk çeşitliliğini ortaya koymaktır. Avlu mekânını kullanan bireylerin, ortamın ruhunu anlamasını kolaylaştıran ve kendinden bir şeyleri bulduğu bir ortam algısı yaratmak istenmektedir.

Uygulamanın ortaya konuş biçiminde ise; Türk eğitim tarihinde çok büyük bir öneme sahip, Köy Enstitülerinin deneyiminden, günümüz eğitimine çıkarımda bulunmaktadır. Uzun yıllardır, eğitimci ve pedagogların tartışmış olduğu iş içerisinde eğitim modeli yani yaparak-yaşayarak öğrenme bu tez çalışmasının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Burada amaç aynı Köy Enstitülerinde olduğu gibi “öğrenciyi merkeze” koyma ve onu etkin kılmadır.

Burada seçilen yöntem, kültürel ve tarihi anlamda; ülkemizin geçmişinde olan bir takım yaşanmış değerleri ifade etmektedir. Bunların başında yer alan köy enstitüleri bizim bu düzenleme yönteminin, gerekli parçalarından biri ve önemli bir ayağıdır.

Bu çalışmanın ana amacı olmasa bile hedeflerinden biride, zaman içinde tekrarlanabilir ve sürdürülebilir bir iş modeli oluşturabilmektir. Bunun için imece yönteminde olduğu gibi birçok kişinin kendi istekleriyle, işin içine katıldığı, el birliği ile problemlerin çözümüne katkı verdiği bir iş yapma kültürü oluşturulmak istenmektedir. Bu aynı zamanda çok yönlü bir bakış açısı ile ihtiyaçların ne anlamda olduğunun tespitine katkı sağlayacaktır. Bu iş yapma kültürü, sosyal sorunların ve problemlerin, ortaklaşa çözümünün de bulunmasına yardımcı olacaktır.

Bu tezin konusunu oluşturan MKÜ akademik ortamında bulunan, Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi arasındaki üç tarafı kapalı, diğer tarafı ise dağ ve ormana bakan konumdaki iç bahçe şeklindeki avlu mekânıdır.

Tez çalışmasında, bu alanın yeniden düzenlenmesinde; mimarlık, sanat-tasarım, açık kamusal alan, eğitim modeli, kent kimliği yaklaşımı ve aşağıdaki maddeler ile hedefler oluşturulmuştur.

- 1- Tarihsel çalışmayla, kültürümüz ve tarihsel belleğin yeniden güncellenmesi ile kent kimliğine vurgu ve geçmişten günümüze aktarma yapmak,
- 2- Akademik ortamların, mekânların, eğitim ve zevk verme anlamında şekilsel olarak toplumun gelişimine hizmet etmesi,
- 3- Mekân tasarımında gerçekleştirilen fonksiyonlarla bireylerin sosyal - kültürel iletişimini ve etkileşimini sağlamak,
- 4- Türkiye Cumhuriyeti, milli eğitim tarihinde var olan; Köy Enstitüleri modelinden yararlanarak uygulamada iş içerisinde eğitim çalışması yapmak.

- 5- Tarihi kültürümüzde, uygulama şekli var olan imece yöntemi ile sosyal sorumluluk ve manevi değerler kavramına dokunmak,
- 6- Uygulamayla, estetik değerlerin sanatla buluşmasını ve insanımıza vereceği pozitif algı değerlerini oluşturmak,
- 7- Tüm bu çalışmaların akademik bir ortamda gelişmesi ile üretimin, gençlere ve eğitimcilere örnek oluşturma arzusu,

Avlu mekânının şu anki görüntüsünden ve şeklinden kaynaklanan duruma, bu kavramsal hedefler ile birlikte, uygulamaya konma şekli olarak, aşağıdaki soruların yanıtları ortaya konularak bir çalışma gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu şekliyle de tasarım ve uygulamanın kimliksel bir değere oturtulması düşünülmüştür.

- 1- Açık kamusal alan şeklindeki bu mekânı fonksiyonel olarak nasıl değerlendirmeliyiz?
- 2- Akademik bir ortam olması nedeniyle tasarımda form olarak dikkat edilecekler nelerdir?
- 3- Avlu karakteristiğinde olan bu mekânın, Antakya'nın tarihi kimliğinde de var olan şekliyle bir değer oluşturmak mümkün mü?
- 4- Akademik alandaki bu mekânın oluşturulmasında ve uygulamasında eğitim açısından farklı değerler oluşturmak mümkün mü?
- 5- Bauhaus Okulu ve Köy Enstitüsü eğitim modeli yöntemlerinden, çalışmanın uygulama aşamasında yararlanarak, bu eğitim ve öğretim şekillerinin çağımıza uygun şekliyle yeni bir düzenlemesi oluşturulabilir mi?

Bu ve buna benzer farklı sorular doğrultusunda, bir eylem planı ortaya koymak, akademik bir alanda (fonksiyonel, estetik ve tarihsel belleğin yeniden güncellenmesi ile) tasarım anlayışını, oluşturmak amaçlanmıştır. Tüm bu amaçlar ve cevap bulunmak istenen sorular doğrultusunda, akademik ortamın imaj değişimi ile kullanıcıları olan insanlarla iletişim kurması, mesajı olan, sosyal, kültürel ve tarihi kent kimliği yansımaları mekân yapılmak istenmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM UYGULAMA

Bunun için öncelikle MKÜ kampüsünde var olan ve düşünülen mekânın yerinin fotoğrafları çekilmiştir (Resim 2, 18, 19, 20, 21). Daha sonra üniversitenin yapı dairesinden alınan mimari proje üzerinde; yukarıda araştırması yapılmış ve yazılmış konuların ışığında kimlik tespiti oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunların neler olduğu ve neden böyle düşünüldüğünün açıklamasına kısaca değinelim:

1- Burası Akademik bir kampüs alanı; buranın eksikleri ve ihtiyaçları nelerdir? Ve işlevsel duruma getirilirken hangi konularda bizlere hizmet verebilir?

MKÜ GSF ve Eğitim Fakültesinin yakınında, akademik personelin ve öğrencilerinin bir araya gelip, dinlenebilecekleri, sosyal ve yeşil bir alan bulunmamaktadır. (Öğrenciler fakülte girişinin olduğu ve otopark olarak kullanılan ön taraf da sadece birkaç oturma noktasında bir araya gelebilmekteler).

Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ve öğretim üyeleri yapmış oldukları çalışmaları (resim, heykel vd. çalışmaları) sergileyecekleri bir ortama sahip olabilir, aynı zamanda idari bölüm için belli bir takım organizasyonlara (seminer, açılış vd.) etkinliklere ev sahipliği yapılacak hale getirilerek hizmet verebilir.

2- Tasarımın kimliksel ve estetik değeri olması için neler düşünülmelidir?

Geçmişle gelecek arasında bir bağ kurulabilen, Akademik ortamın değerlerine ve bireylerin ruhuna hitap edebilen, aynı zamanda tasarımıyla da ortamı kullananların sahiplenme arzusunu arttıracacağı bir tasarım düşünülmelidir.

Avlu mekânının tasarım kimliği oluşturulurken, MKÜ kampüsünün bulunduğu şehrin, Roma Dönemi ve Eski Antakya Evleri doku kimliklerinden yararlanarak form ve estetik bir ortam oluşturulabilir. Mekânın ruha hitap eden algısı ve dinginlik için ortada bir doğal gölet ile su unsuru yapılabilir.

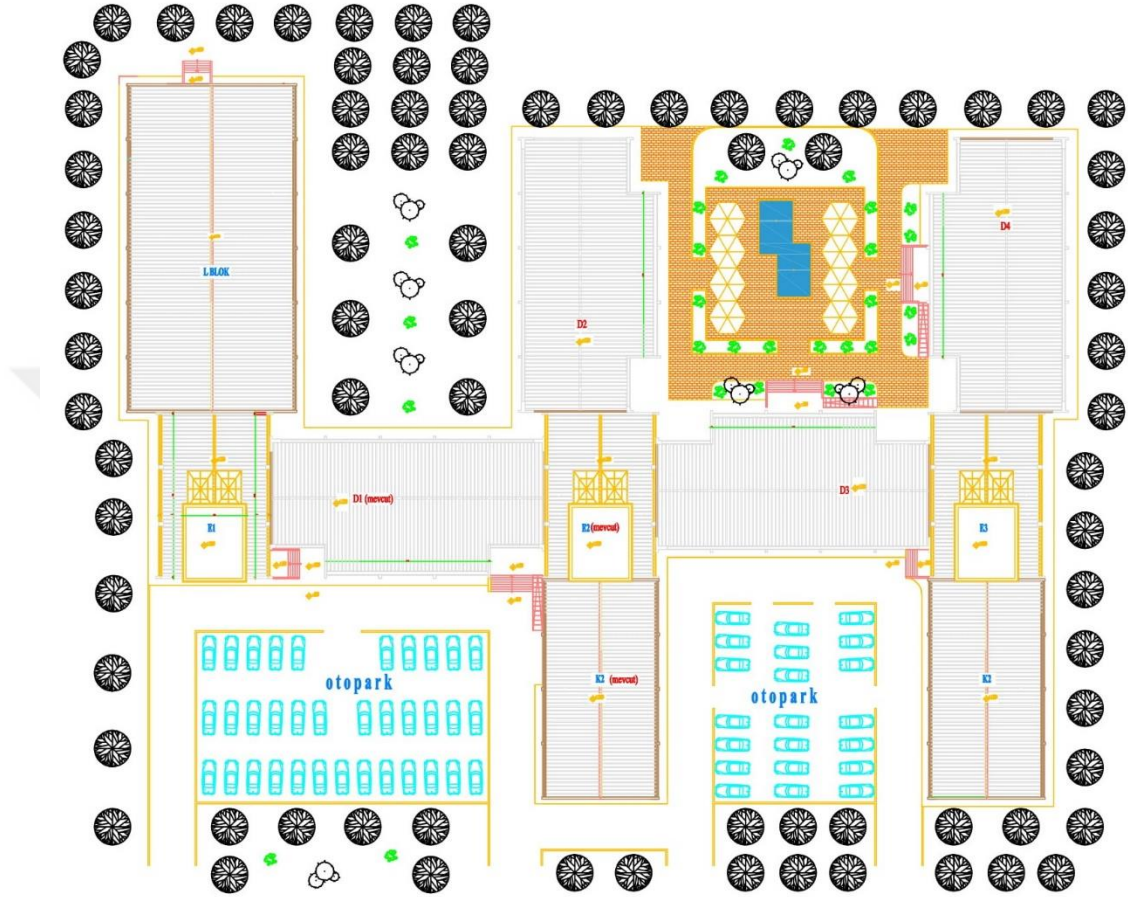
3- Yapısal olarak düşünüleni oluştururken; var olan yapı ile yeni oluşacak yapılanma da, en uygun görüntü nasıl sağlanır?

Öncelikle hali hazırdaki binanın, beton kütle görüntüsünü yumuşatmak ve var olan çirkinlikleri yok etmek için klimaların gizlenmesi gerekir. Bunun için doğal malzemeler ve bitkiler ile bina cephesinde güneş kırıcılar ve bitki tutucu gölgelikler yapılabilir. Aynı şekilde zemin kat dersliklerin dış mekân etkilerini direk almaması için, ortama hoş koku ve renk verecek yaz-kış yeşil kalma özelliği olan ağaçlarla set oluşturulabilir.

5.1. Plan Detay Çalışmaları

Resim 22

Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi Alanlarının Genel Vaziyet Planı

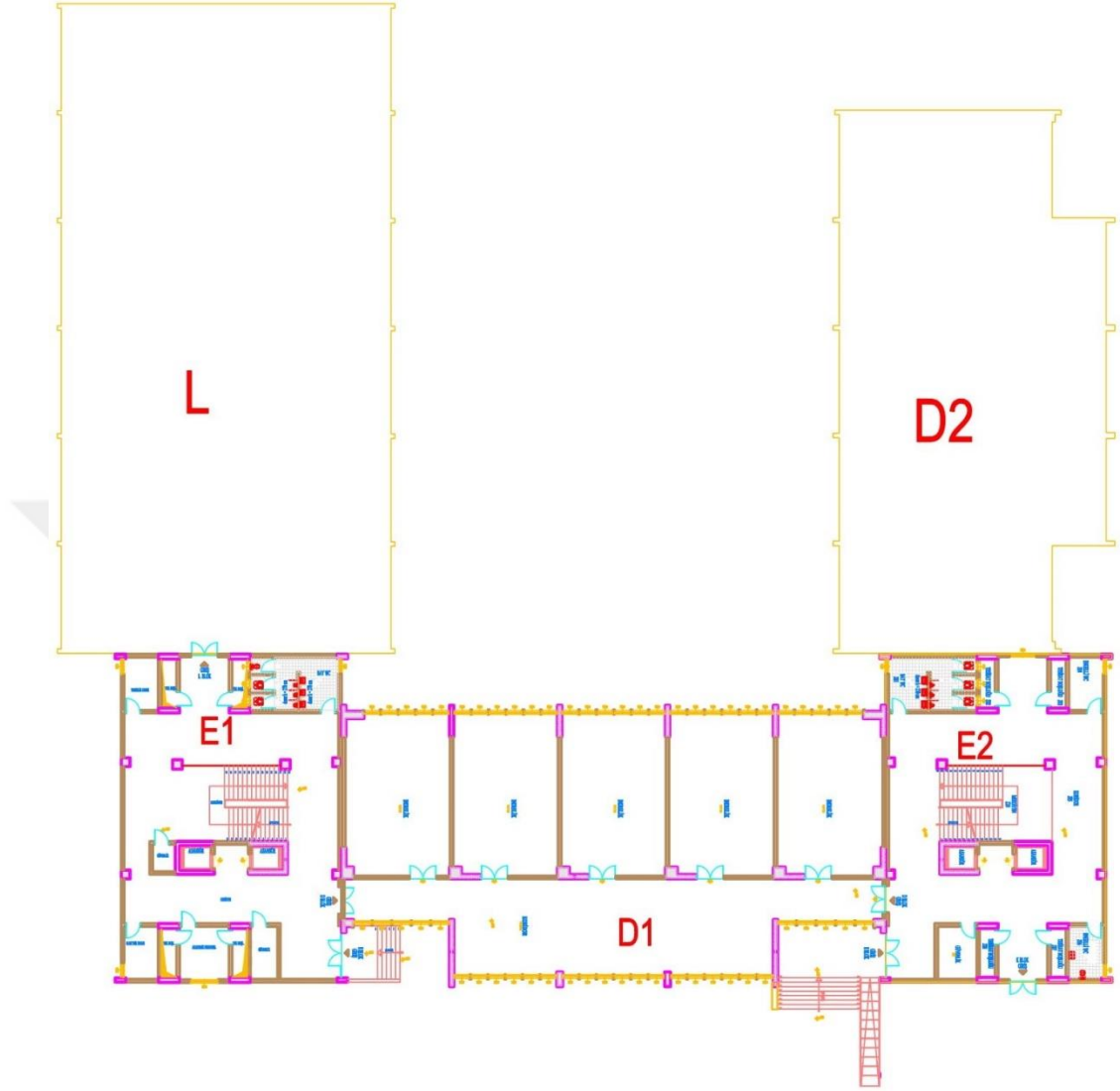
Kaynak: HMKÜ Yapı Dairesi, 2018

1992 yılında kurulan MKÜ Alahan kampüsü içinde bulunan, Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin olduğu alana ait, vaziyet planında görüldüğü gibi, tez için konu olan alan yeşil bölge olarak tasarlanmıştır (Resim 22). Hali hazırdaki alanın mevcut görüntüsü fotoğraflarda olduğu gibidir (Resim: 23, 24, 25, 26).

Arzu edilen, düzenlemede bu alana geçişin çok kolay olması ve alan kaybı yaratılmadan fonksiyonel bir çözüm oluşturmaktır. Fonksiyonel olması açısından öncelikle tasarım için düşünülen noktaya varış, her iki fakülteden de en uygun şekilde sağlanmalıdır. Bu amaçla, Resim 23'da görülen planda *L Blok*, *Güzel Sanatlar Fakültesi* ve bağlı olduğu katlara dağılımı sağlayan *E1 Blok* ile *D2 Blok*, *Eğitim Fakültesi* ve katlara dağılımın sağlandığı *E2 Blok* noktalarında, aynı zamanda *D1 Blok* bölümünde uygun geçiş tespitine gidilmiştir.

Resim 23

Eğitim Fakóltesi, Güzel Sanatlar Fakóltesi ve Avlu Mekânı Planı

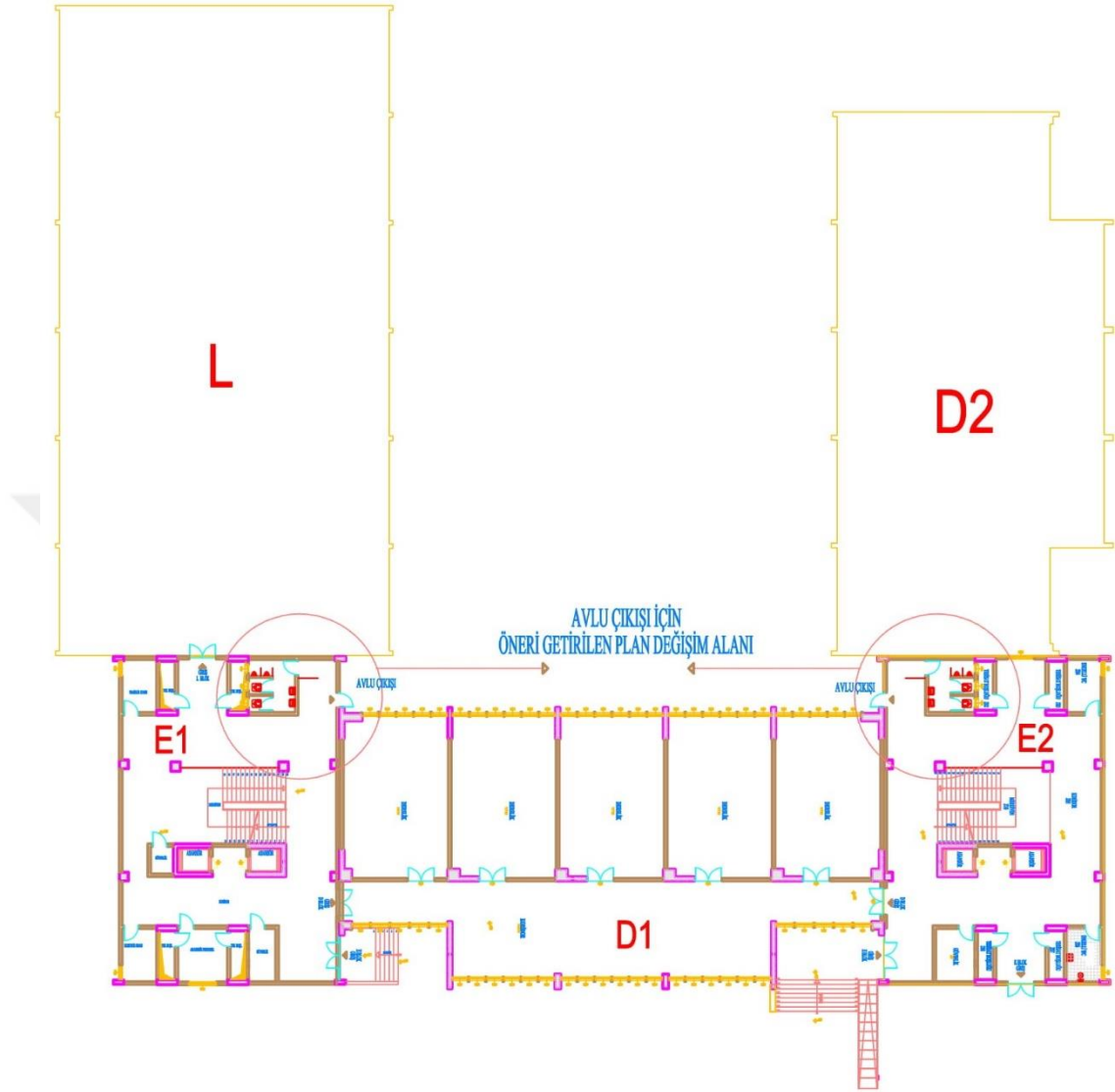

Kaynak: HMKÜ Yapı Dairesi, 2018

Güzel Sanatlar Fakóltesinden ve Eğitim Fakóltesinden avlu mekânına çıkış noktası için düşünülen yerler, Resim 24’da gösterildiği gibi E1 Blok ve E2 Blok giriş hollerinde olan Bay WC bölgesi olarak tespit edilmiştir. Bu iki nokta, düzenlemede bizlere hiçbir alan kaybına sebep olmama yanında, avlu mekânına geçiş kolaylığı açısından, fonksiyonel noktalar olacaktır. Böylece her iki faklten de bu mekâna ulaşım çok pratik olarak sağlanıp, bu avlu mekânının yoğun kullanımı açısından da teşvik edici olacaktır.

Resim 24

Eğitim Fakóltesi ve Güzel Sanatlar Fakóltesinden avluya çıkış yeri nerisi

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

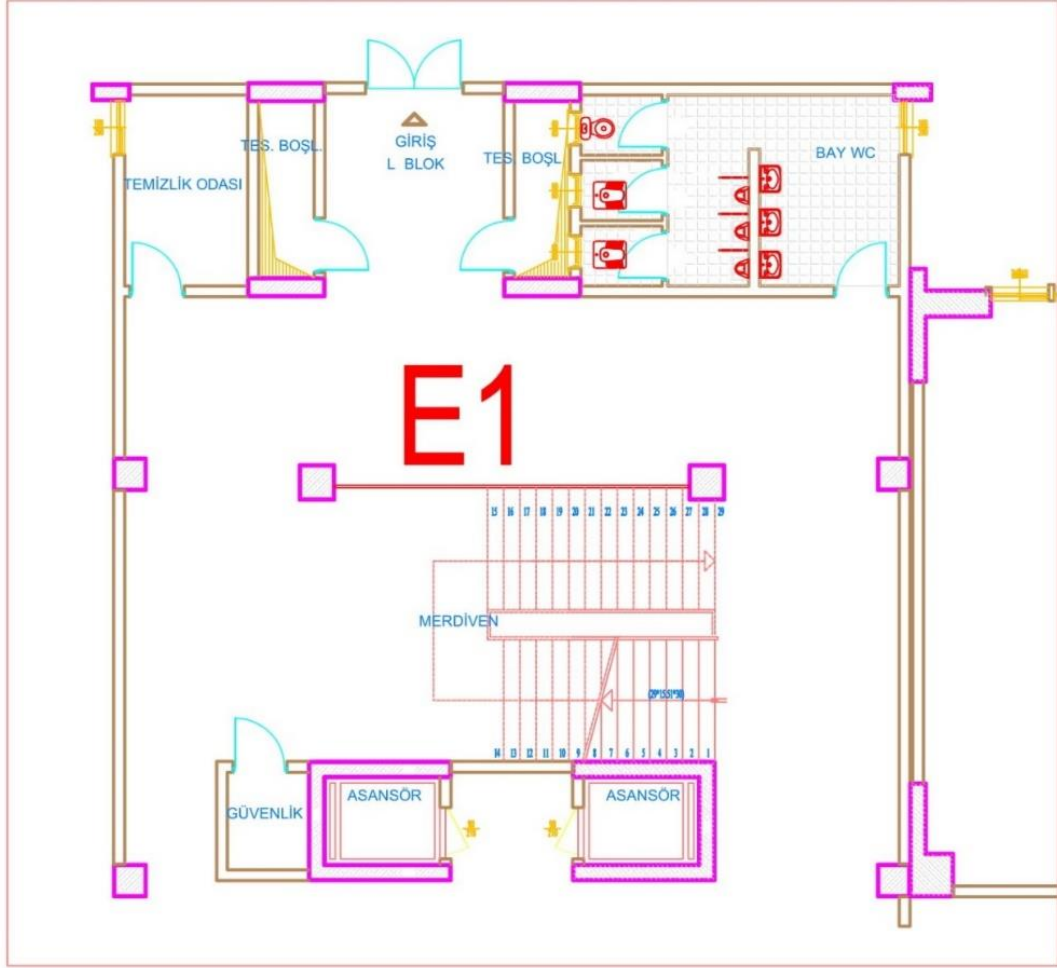
Çalışmanın gerçek anlamda değer oluşturmasında en önemli şey, sürdürülebilir bir yaşamın parçası olan bir çalışma olup olmadığıdır. Buradaki sürdürülebilirlik, mekânın kullanımının pratikliği ve oluşturulacak ortamın ruhudur. Kullanım pratikliği dediğimiz olay, yeni oluşan avlu mekânına çok kolay erişilir olmasındadır.

Bu tercihin oluşmasındaki en önemli unsur, mekâna çıkış kolaylığının olması ve buranın kullanımını kolaylaştırıp, avlunun merkez toplanma noktası olacağı düşüncesidir. Bu aynı zamanda, oluşturulan tasarımı ruhuna değer katacaktır.

E1 Blok Bay WC' de değişiklik yapılmadan önce plan detayı (Resim 25) ve değişim için önerilen durum (Resim 26), aynı şekilde E2 Blok Bay WC içinde dşnlmştir (Resim 24).

Resim 25

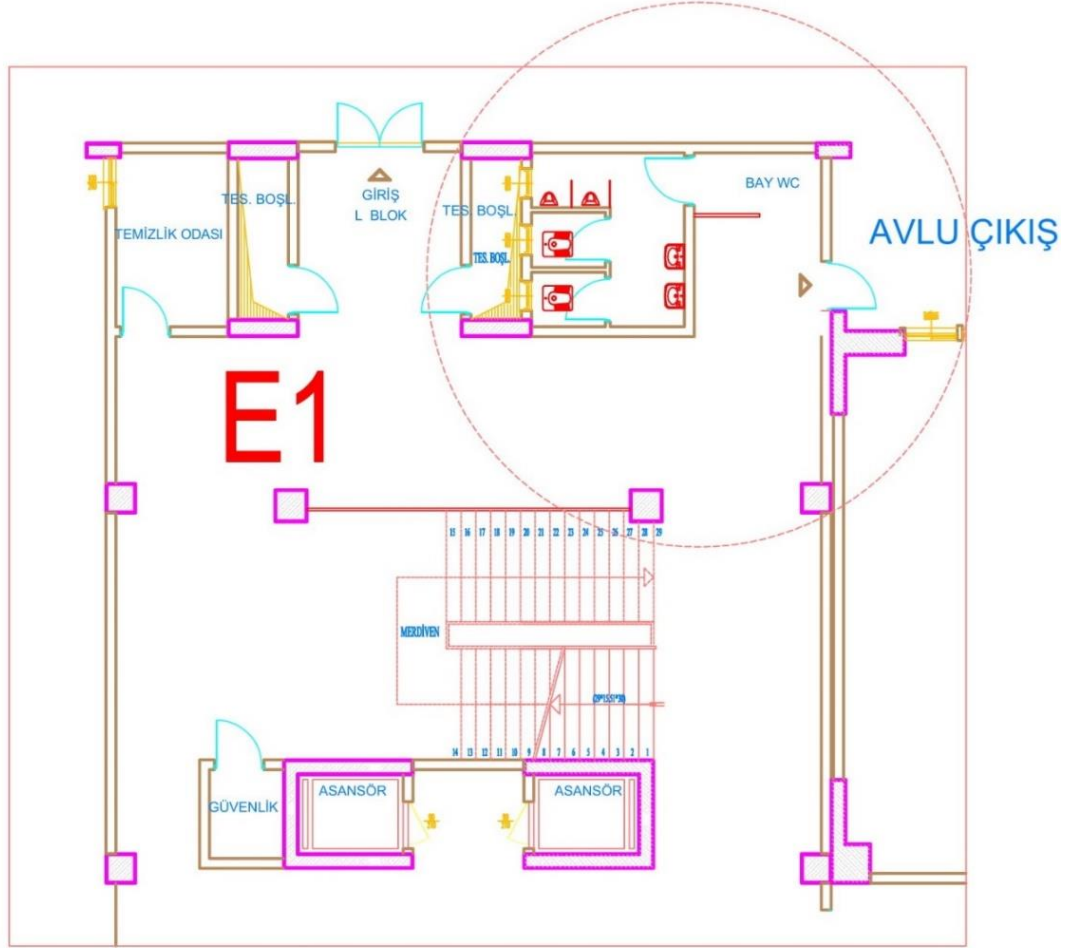
Güzel Sanatlar Fakültesi E1 Blokun şimdiki durumu

Kaynak: HMKÜ Yapı Dairesi, 2018

Resim 26

Güzel Sanatlar Fakültesi E1 Blok için avluya çıkış yeri önerisi

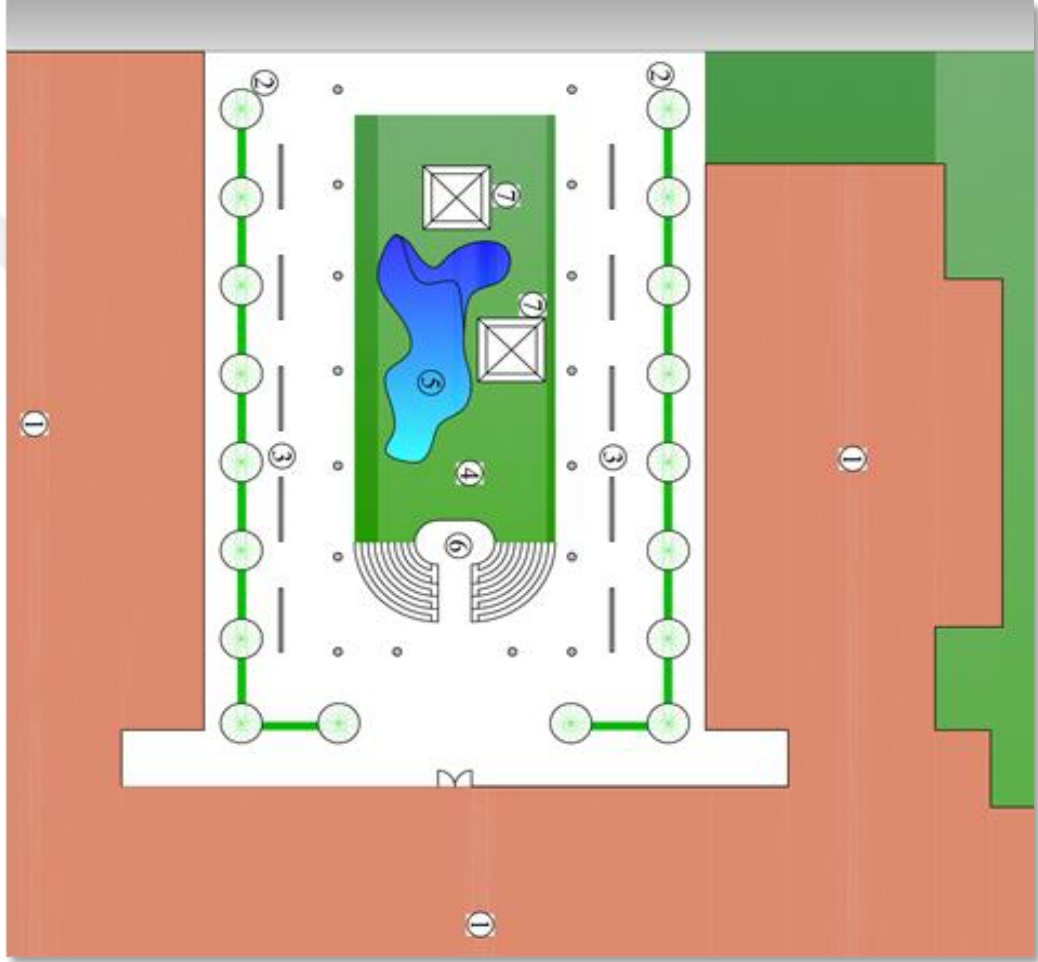
Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

5.2. Tasarım için 3 Boyutlu Görsel Çalışma ve Fikir Projesi

Bu tezin oluşma mantığında sadece bilimsel ve fikrîsel bir oluşum değil aynı zamanda uygulamaya konulabilir, bir çalışma olması arzu edilmiştir. Bu nedenle fikri ortaya koyan proje ve maket çalışması gerçekleştirilmiştir (Resim 27, 28, 29, 30, 31).

Resim 27

Tasarıma konu olan avlu için önerilen plan şema çalışması

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Çalışmanın düşüncelerden sonra ilk ifade buluş hali, yukarıda olduğu gibi (Resim 27) kaba anlamda bir şekil ve proje ile olmuştur. Düşünceler bu çalışmada numaralandırılarak, nasıl nesnelere konulacağı ve nelerin planda olması gerektiği fikri oluşturulmuştur. Bundan sonraki aşamada ise oranların daha net algılanabilmesi ve doğru oranlara ulaşması amacıyla 3 boyutlu görsel çalışma (Resim 28) ve maket çalışması (Resim 29) gerçekleştirilmiştir. Yukarıda plan doğrultusunda, alanı

fonksiyonel hale getirmek için, öncelikle zemin katta bulunan derslik ve idari bölümlerin mekândan soyutlanması gerekmektedir (1).

Resim 28

Avlu için önerilen 3 boyutlu görsel çalışma

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Bunun için Eski Antakya evlerinin avlularında yoğun olarak kullanılmış, şekil vermesi ve yaz-kış yeşil kalması mümkün ve çiçeklerinin kokusu ile de hoş olan narenciye ağaçlarının (portakal, turunç, limon vb.) peyzajda kullanılması düşünülmüştür (2).

Böylece hem dersliklerden mekânı ses ve hareket olarak koparma sağlanmakta, hem de dersliklerden ve idari bölümlerden bakıldığında da yeşil doğanın bir parçası olan mekân algılanmaktadır. Bu ağaçlı bölümde, işlevselliği zenginleştirme adına hem Güzel Sanatlar Fakültesinin hem de diğer birçok fakültenin de ihtiyaç duyabileceği ışıklı sergi panoları oluşturulmuştur (3).

Ortada bulunan yeşil alan, karakteristik Antik Roma villalarından da esinlenerek sütunlu (peristylum) olarak tasarlanmıştır. Bu durum yeşil bahçenin değerine ekstra vurgu oluşturmaktadır (4).

Yeşil bahçenin peyzaj tasarımında, özellikle kendi kendini devam ettirebilecek bir gölet tasarlanmıştır (5).

İnsansız hiçbir mekânın değer bulamayacağı düşünülerek, insanların bir araya gelecekları bir küçük sahnalı tiyatro platformu ve çardak oluşturulmuştur (6, 7).

5.3. Avlu Mekânı Tasarım Kimliğinin Net Algısı İçin Maket Çalışması

Maket çalışması, tasarımının üç boyutlu algılanmasını sağlamak için oluşturulan ve fikir oluşturma açısından da bizlere sonraki süreçlerde çok ışık tutacak bir deneyim olmuştur” (Resim 34, 35, 36) Özellikle bu çalışmanın içinde seçilecek elemanların, mekân içindeki boyutsal değerlerini oluşturmamızda ve görsel etkinin farkına varılmasında faydalı olmuştur. Böylece gerçek uygulamaya geçilirken, hem form için hem de fonksiyon oluşturmak için düşünülen elemanlar arasında oranlar tespit etmek kolay olacaktır.

Resim 29

Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması

Kaynak: Yazar tarafından yapılmıştır.

Resim 30

Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması

Kaynak: Yazar tarafından yapılmıştır.

Resim 31

Planlanan avlu tasarımının 1/100 ölçekli maket uygulaması

Kaynak: Yazar tarafından yapılmıştır.

5.4. Uygulama Aşaması Sırasında Elde Edilebilecek Kazanımlar

- Yapılan çalışmada aktif olarak öğrencilerin, sonuçlarını görebilecekleri şekilde uygulamanın içinde olması, özgüvenlerini ve sorumluluk duygularını arttıracaktır.
- Uygulama sırasında izleyici konumunda olan öğrencilerin dikkate alınarak, mekân için oluşturulan çalışmalar, yani eserlere katılımlarının gerçekleşmesi, öğrenciler ile yapılan eserler arasında, yorum yapılabilen bir bağ, etkileşim ve yaratıcı düşünce biçimi oluşmasını sağlayacaktır.
- Akademik ortamın ruhuna uyan bir biçimde yapılan uygulamalarda, gerçek yaşam modelinin uygulanması, iş içerisinde eğitimin gerçekleşmesi, öğrencilerin motivasyonuna önemli katkı vermiş olacaktır.
- Öğrencilerin, eğitim ve gelişimine yalnızca faaliyetler anlamında değil, hedef koymanın önemi ve hedeflerin uzak, genel ve özel hedef olarak sınıflandırılması biçimiyle de değer verilmiş olacaktır.
- Eser oluşturma aşamalarında, direk olarak yap-boz ve yeniden yap ile öğrencilerin pratiklerinin artırılması ve öğrenciler arası organizasyon, paylaşım, yardımlaşma ile öğretmen öğrenci diyalogunda farklı deneyimler elde edilecektir.
- Uygulamanın içinde bulunan herkesin, tasarım ve uygulama alanına bakışlarında, çevresindeki yaşamla dinamik ve üretici bir ilişki kurabilen, gerçek yaşam modeli bir perspektifle bakmalarını sağlayacaktır.
- Öğrencilerin soyut bir kavramla başlayan aşamalar sırasında gerçeğe dönüşen, tarihi kimlik ile bir mekân kazanımı, gerçek yaşam modelinin uygulanmasıyla, kişilik, kimlik ve geleceğin yaşayarak kurgulandığı, sürekli öğrenim ve gelişimin sürdürüldüğü bir ortamı hissettirecektir.

5.5. Uygulama Sonrasında Elde Edilecek Fiziki Kazanımlar

- Avlu mekânı şeklinde olan ortamın, çevresi ile görsel ilişkiyi, estetik ve fonksiyonel olarak sürdürmesi, ortamın ruhuna saygı gösteren bir yaklaşımla yaşam ortamına dâhil olması anlamını taşır.
- Avlu çeşitli toplantılara, etkinliklere ev sahipliği yapacak, ya da dinginlik, sakinlik sağlayacak bir ara mekân olarak, sergilemeler için geniş ve her koşulda değerlendirilebilecek bir mekân olarak kazanılacaktır.

- Akademik ortamın genel karakterine ve güzel sanatlar fakültesinin eğitim değerine katkı veren görsel tasarımları ile eğitim amaçlı etkinliklere katkı verir hale dönüşmüş olacaktır.
- Çatıdan gelen yağmur sularının, ortada oluşturulan biyolojik gölette toplanması ile binanın duvarlarında yaratmış olduğu fiziksel tahribat ve rutubetinde önüne geçilmiş olacaktır.
- Mekânın ortasında oluşturulan biyolojik gölet, hem görüntüsü hem de sesi sayesinde doğal bir ortam ile birlikte, insana huzur ve dinginlik kazandıran zevk veren ortam oluşturacaktır.
- Avlunun bina kenarlarına yapılan tretuvar sayesinde bahçeye gelen yağmurun yapıya verdiği tahribatlar önlenecek ve bu sert zemin, yapılmak istenen sergi panolarının izlenme ve yürüme yolu olacaktır.
- Avlunun bina yakınında set şeklinde ağaçlarla oluşturulan yeşil şerit, dersliklerin ses duvarı ve görüntü duvarı olacak, böylece bahçe katında, dersliklere yansıyan görüntü, görsel anlamda hoş ve doğal güzellikler şeklinde olacaktır.
- Duvar çizgisi boyunca ağaçlarla oluşturulan bölümde yapılan, yumuşak ışıklandırma ve elektrik sistemlerini saklayan yükseltilmiş zeminin kenarlarındaki aydınlatma, tüm mekânlara bir katman etkisi verecektir.
- Tasarımın önemli prensibi denge ile mekânın tasarımını oluşturan tüm parçaların tanımlı ve estetik bir biçimde yerleştirilmesi sayesinde, kullanıcıların mekânı algılayabilmeleri ve kendilerini güvende hissetmeleri sağlanmış olacaktır.
- Antik Dönemde mimaride kullanılan ion sütunları, frizler, zemindeki mozikler ve tiyatro karakteriyle oluşturulan platform, avlunun mekânsal ve tarihsel niteliklerini daha vurgulu hale getirecektir.
- Mekânın tasarımında boyutlandırmaların insan ölçeğinde olması ve insan ölçeğini aşmaması sağlanacaktır. Bunu sağlamak için özellikle heykelsi formundan dolayı, sütun ve frizlerin kullanımı ile mekânın etkisi kuvvetlendirilmiş olacaktır.
- Çalışmalar genellikle grup yardımlaşması şeklinde gerçekleştirileceğinden mekânsal olarak çok büyük yüzeylerde iş üretilebilecektir.

5.6.Uygulama Doğrultusunda Oluşturulabilecek Görüş ve Düşünceler

- Düzenleme ve yenileme ile yapılacak olan avlu mekânının bulunduğu yere kimliksel bir anlam ifade etmesi açısından bir isim verilmesi uygun olacaktır. Bunun için, Platon'un Atina da kurmuş olduğu okulun ismi Akademia'nın geldiği yer olan, Akademos bahçeleri uygun olabilecektir. Yenileneme şeklinde olan, bu avlu mekânı için isim önerisi: AKADEMOS
- Bu yenileme çalışmalarının tüm aşamaları, avlunun giriş noktalarında, dünü ve bugünü anlatacak şekilde, mekânda panolarla anlatılmalı, avlunun tarihi kimliğinin hatırlatılması için mekâna iz bırakılmasında yarar olacaktır.
- Bu mekânı çekim merkezi haline getirmek için; seminer, sergi, konser, film gösterimi gibi pek çok aktivitenin yapılmasına olanak tanıyacak organizasyonlar yapılabilir.
- Bu ve benzeri yenileme çalışmaların da, sosyal dokuyu zenginleştirmek için, kentlerin yerel kimliklerinin öne çıkarıldığı düşüncelerle yerel kültürü ve tarihi yansıtabilecek mekânlar tasarlanabilir.
- Eğitimi insanlığın hizmetinde ve bireyleri yararlı kılmak için istiyorsak, toplumsal yaşamın zorunluluğu, bir araya gelme ortamlarını değerli kılan, güzelleştiren, fiziksel şartları oluşturmaya gayret gösterilmesinde fayda olacaktır.
- Ahlaki kimlik ve toplumsal sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek için, öğrenmeyi yaparak ve yaşayarak, etkinliklerle geliştirip, sorumluluk duygusu, disiplin oluşturma çabalarına gidilmesinde yarar olacaktır.
- Kamusal alanlarda, yaşamın içinde sanatın geleneksel anlatımının dışında farklı bir anlatım şekli olarak kullanılması sağlanabilir. Yani toplumsal yaşamın geçtiği alanlar da eserler meydana getirilebilir.
- Bu tarz akademik veya karakteristik kamusal alanların yenilemeye yönelik çalışmaların da, temel kaygı yerel kültürün korunması olmalıdır. Geleneksel, kültürel değerlerin günümüze aktarılacağı ve geçmiş tarih derinliğinin en azından bir kısmının yansıtılacağı çalışmalar amaçlanmalıdır.
- İşlevlerinden, taşıdıkları özgün ve üstün nitelikli potansiyellerinden dolayı, akademik ortamların yapılanmalarında, içinde yer aldığı dokuyu olumlu yönde etkileyen, mekânda yaşayanların moral değerlerini güçlendiren, tasarım ilkeleriyle sonuca gidilebilir.

- Pedagogların yıllardır tartıştığı iş içinde eğitim ve öğretim yöntemi, “öğrenciyi merkeze” koyma ve onun etkin kılınmasını temel alan çalışmalara gidilmesi yararlı olabilir.
- Geleceğimiz olan gençlerin eğitimine, düşünme ve hayal etme yetileri gelişmiş, toplumun estetik duyarlılığına, etik ve kültürel değerlerine, sorumluluk bilinci ile bakan, farkındalık yaratan şekilde yön verilmesinde yarar olabilir.
- İnsanları yaşamış oldukları mekânlar ile iletişime geçiren, toplumun sorunları için etkinlikler oluşturup, yeni bir bakış açısı geliştiren projeler üreten, çalışmalara gidilebilir.
- Sanat gibi mimari tasarımlar da, simgesel değerleri ile kişiyi düşünmeye yöneltmeli, yorum yaptırabilmeli ve tartışma ortamları sağlayabilmelidir. Bunun için, insanların birbirleriyle olan temaslarında iletişim kurmaya yarayan mekânların, görsel ve simgesel özellikleri ile değerler oluşturması sağlanmalıdır.
- Sanat ve mimari tasarım ürünlerinin, oluşturduğu değerlerin, somutlaştırılmış bir biçimde esere yansımaları önemli olabilecektir. Bu şekliyle, belki de çağlar boyunca devam edecek, değer sistemleri oluşturabilecek, barındırdığı ve aktardığı anlamlar ile mesajlar iletebilecektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

‘‘Çağımızda insanlık kültürel bir kısırlık dönemine girmiştir. Kültürel bütünlüklerini, sürekliliklerini, özgüvenlerini kaybetmiş şehirli insan kümeleri, kendi kültürel simgelerini yaratamadığından bir yozlaşmanın içine düşmüşlerdir. Oysa tarih ve gelenek vardır ve var olmaya devam edecektir. Ana sorun bunlar arasındaki, bugün ve yarın arasındaki organik bağlantıyı bulmak, böylece uygarlık değişim ve başkalaşımalarında kültürel gelişimi ve özgün çizgisini götürebilmektir.’’ (Özer, 1993: 47).

Özer’in bu ifadelerinden yola çıkarak, özgün, kültürel ve çağdaş bir sanat yaratma düşüncesini şöyle yorumlayabiliriz. Bugün ve yarın arasındaki bağı yani tarihsel sürekliliği yaşamın zorunlu bir gerçeği olarak kabul edip, bu sürekliliğe uyan çağdaş çözümler ortaya koyan sanat çözümleri ortaya koymak gerekmektedir (Özer, 1993: 47).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tarihî değerlerin kaybolması ve kentlerin gündün güne ayrılarak kimliksizleşmesi, mekân ve kent üzerine düşünen insanların ortak kaygısıdır. Bu çalışma kent kimliğinin sürdürülebilmesi bağlamında geleneksel bir olguyu yozlaştırmadan, çağdaş bir yorumla gün yüzüne çıkarmak gayesi ile ortaya konmuştur. Aksi halde, tarihsel ve geleneksel olguları tekrarlamak ya da zorla sürdürmek, doğrudan doğruya tarihsel sürekliliği zedelemek, yozlaştırmak anlamına gelecektir.

Sonuç olarak, her bölgenin kendi kimliğini yansıtabilecek, kentsel tasarımlarında kullanılmasının, kent kimliğine estetik ve karakteristik yönden katkı sağlayacağı düşünülmelidir. Son dönemlerde kentlerimizin çoğunda görülen yapılanmalar birbirine benzemekte ve bölgelerin karakterini yansıtmamaktadır. Buradan hareketle bu çalışmayla, kentlerin kimliğini ve imajını destekleyecek bir yaklaşımla, akademik mekânında ihtiyaçlarına ve görsel kalitesine yönelik örnek bir uygulama ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ernst Fischer ‘‘Sanatın Gerekliliği’’ kitabında sanat ile ilgili bir düşüncesini şöyle ifade etmiştir. ‘‘Sanatın görevi açık kapıları yıkmaktan çok, kilitli kapıları açmaktır (Fischer, 1990). Bu tezin amacını ortaya koyan güzel bir cümle olduğunu düşünüyorum.

Bu çalışmada bilimsel bir tez sunmak ile birlikte, bu mekân ile ilişkisi olan ya da olmayan, herkesi kapsayan ve dokunacak, soyut kalmayan akılcı bir düzen kurulmak istenmiştir. Çünkü bu tez için konu olan yer, konumuyla mekân içinde mekân yaratılması sayesinde, değerli bir ortam olması temin edilebilecek bir alan durumundadır.

Bu yenilenmiş ortam çevresiyle zıtlık teşkil ediyor olsa da, özellikle sağladıkları yansımalarla, buldukları mekânı güçlendirerek yeniden var edebilecektir. Ve bu oluşturulurken, tarihi kimliğimizi ve eğitim değerlerimizi de yeniden gündeme taşıma adına katkı sağlamış olacaktır.

Tezin amacı oluşturulurken, somut olarak uygulamalı bir çalışma yapılması düşüncesi benimsenmiştir. Ancak bu süreç gerektiren ve belli bir takım resmi izinlerin gerçekleşmesiyle mümkün olabilecektir. Bu nedenle çalışmanın kazandıracığı somut kazanımları ancak soyut bir düşünce ve mantıkla ortaya koymak durumundayız.

Buna göre, form ve fonksiyon ilişkisi bakımından, Hatay MKÜ Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakülteleri arasında kalan bu avlu mekânı çalışmasının kazanımlarını şu şekilde ifade edebiliriz.

- Uygulama, binaların arkasında kalan iç bahçenin, ortak etkileşim alanına ve rekreasyon alanına dönüşmesini sağlayacak, yerel kültürü ve tarihi yansıtan şekliyle, mekân ile ilişki halinde olan bireylere sosyal ve kültürel mesajlar verecektir.
- Mekânın kendine ait bir kimliğinin ve ruhunun oluşması elde edilecektir. Böylece mekânın kurgusu içinde yer alan, eser niteliğinde olan ürünlerle, izleyici konumunda yer alan öğrencilerin, farklı deneyimler kazanmasının önü açılacaktır.
- Sergi düzeneği olan ortam ve panolar sayesinde, rastlantısal olarak izleyici kitlesi oluşacağından, kamusal sanatı da içinde barındıran bir deneyim olacaktır. Kamusal açık alana yerleştirilen sanatın insanları mekâna bağlama özelliği artacaktır.
- Burada oluşturulan çalışma, özellikle son yıllarda gündemde olan, bu yönde de gelişmeler olduğu sanatsal üretimle birlikte sanat, genel kalıplarını kırarak hayat ile daha iç içe gelmiş olacaktır. Bu da sanatçıların, kişileri daha kapsayan eser üretme biçimi seçmelerini sağlayacaktır.
- Mekân düzenlemesi ve sanatın bir arada olduğu somut bir uygulama gerçekleştirildiğinden, sanata dair, düşünmek ve sorgulamak şeklinde bir çalışma şekli kazandırılmış olacaktır. Yapılacak bu çalışma ile kamusal alanda sanat ve etkileşimli sanat olgusuna yeni bir soluk getirme düşünülebilecektir.
- Bu çalışma Antakya'nın tarihi kimliğinin belirgin özelliklerinin bir tanesinin, bu ölçekte uygulama şekli bulan, ilk örneği olma niteliğini taşımaktadır.
- Mekânın oturma noktalarının ve yeşil peyzajının estetik ve fonksiyonel olması sayesinde, öğrenciler için bir araya gelme yeri olarak odak noktası olacaktır.

- Kendi kendine yeten ve kendini yenileyen bir avlu dokusu hedeflendiğinden sürdürülebilir bir mekân elde edilmiş ve bu sahiplenilme ile mekânın yıpranmayan, temiz ve bakımlı olması sağlanmış olacaktır.

- Bir mekânın canlılığı, kamusal olarak ne kadar paylaşıldığı ile doğru orantılı olacağından, mekân kullanımını artacak, insanlar buraya daha çok sahip çıkacaktır. Bu mekânın yaşamsal olarak niteliğinin artması ve insanların bir araya gelmesi demektir.

- Bu çalışma ile büyük projelere ihtiyaç duyulmadan, ağır ve pahalı inşaat uygulamaları olmadan, kendiliğinden bir yenileme için gerekli kapasitelerin oluşturulabileceği görülecektir.

- Yenileme olarak adlandırılabilir bu tarz çalışmaların, umut veren değişim hareketlerine örnek olması düşüncesiyle, ortamın birer parçası olan, öğrenci ve öğretmenlerin mekâna sahip çıkacak şekilde tetiklenmesi, herkes tarafından sahiplenilen bir kazanım olacaktır.

Sonuç olarak; İnsan yaşamında; kültürel olarak değer yargılarının oluşması, psikolojik anlamda, ortak duyguların gelişmesi ve sosyolojik anlamda, insan ilişkilerinin şekillenmesi için kent yaşamı içerisinde bulunan sosyal mekân düzenlemelerinin formu ve fonksiyonu önemlidir. Bir de bunu destekler şekilde, atıl kalmış sosyal mekânların, sanatın gücü ile çekici etkileşim mekânlarına dönüştürülmesi, ortamların kamusal niteliğini önemli ölçüde arttıracaktır. Bu sayede bazen pek dikkate alınmadan geçilen boş ve yararsız noktalar, algılanır hale gelip, kamusal alanlarda ki sanatın yardımıyla da görünmeyen noktaları görünür kılacaktır.

KAYNAKÇA

- Altan, İ. (2015). *Mimarlıkta Mekân Kavramı*.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/100137> (Erişim Tarihi: 19.01.2018)
- Altıntaş, O. ve Eliri, İ. (2012). *Birey Toplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan Ve Onda Şekillenen Sanat Olgusu*. *İdil Dergisi*, 1, 5.
- Altıparmakoglu, G. ve Gürani, Y. (2016). *Avlu Mekânının Eğitim Yapıları Üzerinden Analizi: Adana Örneği*. İç Ve Dış Arasındaki Çeper Temalı Ulusal Mekân Tasarımı Sempozyumu 2016, Adana: Çukurova Üniversitesi
- Amrose, G. - Harris, P. ve Sally, S. (2010). *Görsel Mimarlık Sözlüğü*. İstanbul. Ömür Matbaacılık Yay.
- Arısoy, A. (2014). *Yeldeğirmeni Deneyimi*. İstanbul: Çekül Vakfı Yay.
- Aşık, B. *Roma Mimarisi*.
https://www.academia.edu/16207190/ROMA_2 (Erişim Tarihi: 28.02.2017)
- Aymelek, Y. ve Yıldırım Özgencil, S. (2015). *Çağdaş Mimariyi Etkileyen İki Metafor: Form Fonksiyonu İzler ve Form Akışı İzler*. *Beykent Üniversitesi Fen Ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 8, 2, 33-60.
- Bayazıt, N. (2008). *Tasarımı Anlamak*. İstanbul: İdeal Kültür Yay.
- Baytak, İ. *Eskiçağ'da Bilim SOKRAT-PLATON-ARİSTO*. Ders Notları
<http://www.dicle.edu.tr/Contents/574a9896-7a76-4ba9-89a6-a4686d2683c2.pdf> (Erişim Tarihi: 16.02.2019)
- Bekdaş, H.Düzgün ve Yıldız, S. (2018). *Tasarım ve Sanat Arakesitinde Kavramsal Düşünme: Enformel Eğitim Çalışmaları (2009–2015)*. *Megaron Dergisi*, 13, 2.
- Bilir, S. (2013). *Mekân Tasarımında Kavram Geliştirme Sürecine Analitik Bir Yaklaşım*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Bilir, S. (2013). *Mekân Tasarımında Kavram Geliştirme Sürecine Analitik Bir Yaklaşım*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Biröl, G. (2007). *Bir kentin kimliği ve kervansaray oteli üzerine bir değerlendirme*. *Arkitekt Dergisi*, 514, 46-54.
- Bulat, S. - Bulat, M. ve Aydın, B. (2014). *Bauhause Tasarım Okulu*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18, 1, 105-120.

- Çınar, B. (2009). *Sanatta Yeterlilik Tezi*.
https://www.academia.edu/10951774/Bülent_çınar_sanatta_yeterlilik_tezi
(Erişim:12.03.2018)
- Demir, A. (1996). *Çağlar İçinde Antakya*. İstanbul: Akbank Kültür Sanat Kitapları.
- Demir, Ş. ve Sesli, M. (2007). *Kamusal Alan*. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 1, 273-292.
- Demirel, E. (2004). *Mekan Kurgusu: Boşluğun Mimarisi*. Mimarlık, 315.
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=27&RecID=320> (Erişim Tarihi: 04.02.2018)
- Erdoğan, Gülsün P. (Sarıoğlu). (2016). *Temel Tasarım Eğitimi: Bir Ders Planı Örneği*. Planlama Dergisi, 26, 1, 7-19.
- Erdönmez, M.Ebru ve Akı, A. (2005). *Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri*. Megaron İnternet Dergisi, 1, 1.
- Erdönmez, M.Ebru ve Çelik, F. (2016). *Kentsel Mekânda Kamusal Alan İlişkileri*. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi, 14, 149.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Yay.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/101066> (Erişim Tarihi: 05.09.2018)
- Fischer, E. (1990). *Sanatın Gerekliliği*. Ankara: Verso Yay.
- Görgülü, E. (2017). *JR'in "INSIDE OUT" Projesindeki Portreler ve Kamusal Sanat*. Medeniyet Sanat Dergisi, 3, 2.
- Gropius, W. (1967). *Yeni Mimari ve Bauhaus*. İstanbul: Mimarlar Odası Kültür Yay.
- Güleç Solak, S. (2017). *Mekân-Kimlik Etkileşimi: Kavramsal Ve Kuramsal Bir Bakış*. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6, 1.
- Güler, T. - Şahnagil, S. ve Güler, H. (2016). *Kent Kimliğinin Oluşturulmasında Kültürel Unsurların Önemi: Balıkesir Üzerine Bir İnceleme*. Paradoks Dergisi, 12, Özel Sayı.
<https://dergipark.org.tr/paradoks/issue/40191/478494> (Erişim Tarihi: 05.06.2018)
- Gür (Öymen), Ş. ve Düzenli (İbrahim), H. *İlköğretim Okullarının Tasarımında Yer Seçimi Kararları Ve Dersliklerin Yönlenmesi İle İlgili Öneriler*.
https://www.academia.edu/35837315/ilköğretim_okullarının_tasarımında_yer_seçimi_kararları_ve_dersliklerin_yönlenmesi_ile_ilgili_öneriler (Erişim Tarihi: 19.01.2019)

- Hayta, Y. (2016). *Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı*. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5, 2.
- Kagan, M. (1993). *Estetik ve Sanat Dersleri*. (Çev. Aziz Çalışlar). Ankara: İmge Kitabevi Yay.
- Kancıoğlu, M. (2005). *Çevresel İmaj, Kimlik ve Anlam Kapsamında Turizm Binalarına İlişkin Kullanıcı Değerlendirmeleri*. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi,10, 2.
- Kaypak, Ş. (2010). *Antakya'nın kent kimliği açısından irdelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 374.
- Kliner (E.E.), D. (2009). *Roma Mimarlığı*. Ders Notları
http://www.acikders.org.tr/file.php/100/Lectures/PDF/Ders_5_Notlar.pdf
(Erişim Tarihi:12.07.2018)
- Okuyucu, Şerife E. (2011). *Çağdaş Eğitim Yapılarında Avlunun Gösterge Bilimsel Açıdan Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Özer, B. (1993). *Yorumlar*. İstanbul: Yem Yay.
- Özgüner, O. *Temel Dizayn Ders Notları* O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/332/4715.pdf> (Erişim Tarihi: 17.08.2018)
- Sağiroğlu, P. (Meliha) ve Çelikkanat Aysu Çelik, G. (2016). *Bütüncül Kurumsal Kimlik Stratejisinde Mimari Tasarımın Önemi*. Megaron Dergisi, 11, 3, 423-426.
- Şahin, M. (2012). *Eğitimi Ve Okulu Etkileyen Bazı Sosyal Değişimlerin Kavramsal Çözümlemesi*. Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi, 194, 132-145.
- Şölenay, E. (1997). *Sanatta Biçim – İçerik Sorunu*
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/1259> (Erişim: 24.12.2018)
- Tebebaş, U. *Antik Yunanda Polis ve Kolonizasyon*
https://www.academia.edu/11868863/Antik_Yunanda_Polis_ve_Kolonizasyon
(Erişim:19.11.2018)
- Topçu, K. (Deniz) (2011). *Kent kimliği üzerine bir araştırma: Konya örneği*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8, 2.
- Turgut, H. (2011). *Erzurum Büyükşehir Belediye Binası Ön Bahçe Peyzaj Tasarım Çalışmasının Tasarım İlkeleri Bağlamında Değerlendirilmesi*. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 12, 2, 185-198.

- Turgut, Ü. - Salar, R. - Aksakallı, A. ve Gürbüz, F. (2016). *Bireysel Farklıkların Öğretim Sürecine Yansımalarına Dair Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/296096> (Erişim Tarihi: 05.06.2018)
- Ulu, A. ve Karakoç, İ. (2004). *Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi*. TMMOB Şehir Plancıları Odası, Planlama Dergisi, 3, 59-66.
- Vitruvius. (2015). *Mimarlık Üzerine On Kitap*. Ankara: Yem Yay
- Wheeler, M. (2016). *Roma Sanatı ve Mimarlığı*. İstanbul: Homer Yay.
- Wycherley, R.E. (1993). *Antik Çağda Kentler Nasıl Kuruldu?* İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.
- Yahyagil, Mehmet Y. (2011). *Kentlerin Kültürün Gelişmesindeki Etkileri*. İstanbul Journal of Sociological Studies, 105-120
<https://dergipark.org.tr/iusoskon/issue/9525/119024> (Erişim Tarihi: 12.08.2017)
- Yiğit, V. *Atina Okulu*. Ders Notları
https://www.academia.edu/18844024/AT%C4%B0NA_OKULU
(ErişimTarihi:16.02.2019)
- Zeyrek, Turgut H. (2005). *Anadolu Konut Mimarisinde Portikolu Avluların Gelişimi ve Değişimi*. İstanbul: Ege Yay.
- Zorlu, T. - Aydınlan, E. ve Engin, E. (2010). *Kent Kimliği: Tanjant ve Karadeniz Sahil Yollarının Trabzon Kent Kimliğine Etkileri*. Mimarlık, 352.
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=366&RecID=2331> (Erişim: 11.10.2016)

İNTERNET KAYNAKLARI:

https://www.academia.edu/2327217/Kentsel_Dönüşüm_ve_Kent_Kimliği_Urban_Conversion_and_Urban_Identity_email_work_card=view-paper

(Erişim Tarihi: 19.01.2017)

<http://www.solencol.com/b10.htm> (Erişim: 11.09.2018)

<http://www.filozof.net/Turkce/nedir-ne-demek/18587-akademi-ne-demektir-kelimesinin-anlami-kokeni-hakkinda-bilgi.html> (Erişim Tarihi: 06.02.2018)

<https://kentstratejileri.com/tag/kent-muzeleri/> (Erişim Tarihi: 12.04.2017)

<http://okur-yazar.net/insani-mimarinin-istanbullu-ustasi-bruno-taut-2240>

(Erişim Tarihi: 12.10.2016)

https://www.homify.com.tr/yeni_fikirler/811970/avlu-7-oenemli-faydasi-ve-muhtesem-dekorasyon-fikirleri (Erişim Tarihi: 27.12.2018)

<http://thalassapolis-mitoloji.blogspot.com/2010/09/akademos.html> (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

<http://www.hafelegateway.com/2009/06/04/cagdas-mimarinin-temel-tasarim-ilkesi-form-islevi-izler/> (Erişim Tarihi: 29.12.2017)

<http://www.nkfu.com/platon-akademi-okulu-ve-ilk-akademiler-hakkinda-bilgi/> (Erişim Tarihi: 16.02.2019)

<https://www.aphrodisias.org/arkeoloji-terim-sozlugu> (Erişim Tarihi: 18.02.2019)

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Gymnasium_\(Antik_Yunanistan\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Gymnasium_(Antik_Yunanistan)) (Erişim Tarihi: 09.01.2019)

<https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/> (Erişim Tarihi: 18.02.2019)

<https://dusunmekvepaylasmak.blogspot.com/2011/01/roma-konut-mimarisi-ozel-konutlar.html> (Erişim Tarihi:20.02.2019)

https://www.iletisim.com.tr/kitap/bauhaus-modernlesmenin-tasarimi/8214#.XGAY_1wzZPZ (Erişim Tarihi: 02.02.2018)

RESİMLER:

<https://www.ancient.eu/image/1105/house-of-the-vettii-pompeii/>(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

<http://thalassapolis-mitoloji.blogspot.com/2010/09/akademos.html> (Erişim Tarihi: 15.08.2018)

<http://www.haber7.com/egitim/haber/1581417-bogazici-ve-odtuye-buyuk-sok> (Erişim Tarihi: 11.06.2018)

<http://tarihtekisanat.blogspot.com/2013/12/roma-konut-mimarisi.html> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

<https://www.thinglink.com/scene/589727650486943744> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

<https://arkeo284.wordpress.com/2017/10/07/pompei-evler/#more-1934> (Erişim Tarihi: 20.02.2019)

<http://latiniparla-latiniparla.blogspot.com/2011/12/la-domus-romana-y-la-insula.html>

(Erişim Tarihi: 28.02.2017)

<https://www.ancient.eu/image/1105/house-of-the-vettii-pompeii/>(Erişim Tarihi: 20.02.2019)

<https://slideplayer.biz.tr/slide/13645783/> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

https://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Turkey/Mediterranen/Hatay/Antakya/photo_1047829.htm (Erişim Tarihi:22.10.2018)

<http://www.turizmglobal.com/savon-hotel-antakyanin-gizli-mucevheri/> (Erişim Tarihi:22.10.2018)

https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g312729-d8592970-i226055696-Antakya_Kahvalti_Evi_Hatay_Sultan_Sofrasi-Antakya_Hatay_Province_Turkish.html (Erişim Tarihi:22.10.2018)

